

Trampolina? Szkoła demokracji? Powołanie?

Znaczenie doświadczenia
samorządowego posłów na Sejm IX kadencji
w działalności parlamentarnej

RAPORT

LISTOPAD 2023

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWŁA ADAMOWICZA

Zespół autorski

Wirginia Aksztejn

Marta Lackowska

Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej
Wydział Geografii i Studiów Regionalnych
Uniwersytetu Warszawskiego

Redakcja

Małgorzata Arażny

Skład i opracowanie graficzne

Natalia Buśkiewicz i Ale Dobrze Studio

Na zlecenie

Centrum Analiz i Badań Unii Metropolii Polskich
im. Pawła Adamowicza

Współpraca merytoryczna

Maciej Szczepański

Elżbieta Morawska-Dyś

Tomasz Fijołek

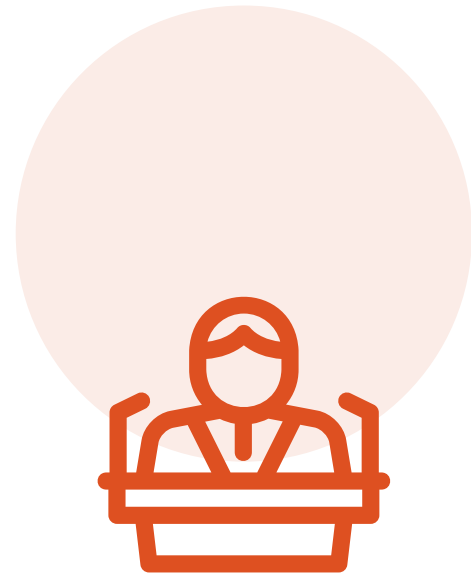
Alicja Sopińska

Anna Sobestjańska

ISBN: 978-83-67574-07-5

Spis treści

- 4 _____ Przedmowa
- 6 _____ Wstęp
- 8 _____ Uwagi metodyczne
- 10 _____ Główne wnioski
- 12 _____ 1. Ile jest samorządu w Sejmie?
Ogólna charakterystyka posłów
z doświadczeniem samorządowym
 - 12 _____ 1.1 Funkcja sprawowana
w samorządzie
 - 15 _____ 1.2 Długość doświadczenia
samorządowego
 - 17 _____ 1.3 Świeżość doświadczenia
samorządowego
 - 18 _____ 1.4 Przynależność partyjna
- 21 _____ 2. Czy samorząd dobrze przygotowuje
do roli parlamentarzysty? Specyfika
zachowań posłów z doświadczeniem
samorządowym
- 27 _____ 3. Czy samorząd zostaje „we krwi”
polityka? O zaangażowaniu
ekssamorządowców
w tematy bliskie samorządowi
- 28 _____ 3.1 Członkostwo w Komisji
Samorządu Terytorialnego
i Polityki Regionalnej (STR)
oraz w wybranych zespołach
parlamentarnych
- 31 _____ 3.2 Interpelacje i zapytania
w sprawach samorządowych
- 35 _____ 3.3 Wypowiedzi w sprawie
projektów ustaw samorządowych
- 39 _____ 4. Czy ekssamorządowcy są
obrońcami „sprawy samorządowej”?
- 41 _____ 5. Kim są samorządowi
aktywiści w Sejmie?
- 44 _____ Podsumowanie. Samorządowy
życiorys – trampolina, cenne
doświadczenie zawodowe czy
powołanie?
- 45 _____ Aneks metodyczny

Przedmowa

Kształtowanie polityki na poziomie krajowym często jest postrzegane jako dziedzina odległa od codziennego życia mieszkańców gmin, miast, powiatów czy województw. W rzeczywistości wiele zagadnień kluczowych dla społeczności lokalnych jest bezpośrednio związanych z pracami parlamentu i z tworzonymi przepisami. W tym kontekście warto przyjrzeć się aktywności posłów, którzy – zanim trafili na arenę krajową – służyli swoim społecznościom jako samorządowcy.

Z przedstawionego przez nas raportu dotyczącego poprzedniej, IX kadencji Sejmu wynika między innymi, że posłowie z doświadczeniem samorządowym wykazują większą aktywność w kwestiach bezpośrednio dotyczących samorządów. To zaobserwowane zainteresowanie nie jest zaskakujące, jeśli weźmie się pod uwagę doświadczenie i rozumienie specyfiki działania samorządów na różnych szczeblach. Samorządy bowiem, realizując zadania publiczne, zajmują się sprawami, które obejmują niemal cały wachlarz usług publicznych – od oświaty, przez zdrowie, po infrastrukturę, kulturę i bezpieczeństwo.

Taki też był klucz wybieranych przez nas ustaw zaopiniowanych przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST), które zostały uchwalone przez parlament. Strona samorządowa bardzo szczegółowo analizowała projekty, które trafiły pod jej obrady. Najczęstszym argumentem uzasadniającym

opinię negatywną strony samorządowej KWRiST były te dotyczące skutków finansowych wprowadzanych zmian – w przedstawianych projektach brak było informacji o sposobie rekompensaty ubytków w budżetach JST.

Ale już przy Lex Czarnek strona samorządowa przedstawiła szereg uwag innego rodzaju: zauważyła, że organ prowadzący straci rolę partnera odpowiedzialnego za prowadzenie placówek oświatowych. Dodatkowo apelowała również o wycofanie się z proponowanych zapisów dotyczących odwoływania dyrektorów, oceny pracy, kształtowania sieci szkół czy wyrażania zgody na zajęcia pozalekcyjne realizowane w szkołach. Cenne były też argumenty oceniające zmiany dotyczące obsługi świadczeń Rodzina 500+ przenoszonych do ZUS, a także zmiany rozwiązań dotyczących prawa wodnego.

Wybrane przykłady są swego rodzaju papierkiem lakmusowym dla działań parlamentarzystów: wskazują, jak podchodzą oni do spraw samorządowych i jak odnoszą się do opinii merytorycznej KWRiST.

Dowodzi to też jeszcze jednego – samorządowcy (tak pracujący w KWRiST, jak i ci, którzy zdobyli mandat posła) patrzą na procedowane akty prawne bardzo szeroko i propaństwowo. Doświadczenie zdobyte podczas pracy w samorządzie zawsze wymaga wieloaspektowego podejścia do rozwiązywania problemów. Samorządowcy

i urzędnicy samorządowi na co dzień muszą koordynować działania różnych jednostek, rozpatrywać potrzeby lokalnej społeczności w różnych aspektach i dbać o równowagę między interesami wielu grup mieszkańców.

Taka praktyka niewątpliwie kształtuje umiejętność kompleksowego myślenia oraz zdolność do widzenia szerszej perspektywy, która w kontekście pracy w Sejmie jest nieoceniona. Dlatego świadomość wszechstronności (i współzależności) zadań realizowanych przez jednostki samorządowe posłów-samorządowców oraz ich zdolność do kompleksowego podejścia do problematyki może znacząco wzbogacić debaty na forum sejmowym. Wprowadza do dyskusji o projektach ustaw bezcenne spojrzenie praktyków, którzy po prostu wiedzą, jak dane przepisy będą działać w rzeczywistości. Pytania zawarte w interpelacjach i głosy podczas dyskusji nabierają dodatkowej wartości.

Ten kontakt z rzeczywistością, który charakteryzuje samorządowców, różni się od doświadczeń parlamentarzystów, którzy nie mieli tak bezpośredniej styczności z problemami społeczności lokalnych. W pracy parlamentarnej, gdzie decyzje często mają wpływ na cały kraj, perspektywa zakorzeniona w doświadczeniu lokalnym jest nieoceniona. Pozwala na holistyczne podejście do zagadnień i wprowadza do dyskusji argumenty tych, którzy na co dzień są najbliższym problemom i wyzwaniom mieszkańców gmin, miast, powiatów i województw.

Czy zatem samorządowa przeszłość ma wpływ na aktywność poselską? Analizując działalność posłów – członków sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej – można powiedzieć, że tak. Byli samorządowcy o wiele częściej od swoich kolegów bez samorządowego doświadczenia składali interpelacje i zapytania w kwestiach samorządowych czy zabierali głos w sprawach poświęconych polityce lokalnej. I nie ma w tym nic dziwnego – pracując w gminie, powiecie czy województwie samorządowym, zdobyli w tym zakresie stosowną wiedzę i kwalifikacje.

Zatem przymiotnik „samorządowy” nabiera nowego znaczenia. Dotyczy dużo szerszego kontekstu niż tylko tematy samorządowe. Zawiera w sobie troskę o państwo, o prawidłowe, ponadpartyjne funkcjonowanie administracji państwowej (tak samorządowej, jak i rządowej).

W wyborach parlamentarnych do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyły się 15 października 2023 r., Polacy oddali swój głos na nowych reprezentantów. Pośród wybranych 460 posłów zdecydowana większość, bo aż 319 osób (69%), w przeszłości aktywnie działała w strukturach samorządowych. To tylko o 3 punkty procentowe mniej niż w mijającej IX kadencji Sejmu. Z punktu widzenia organizacji działających na rzecz samorządu to ogromny potencjał do zmian legislacyjnych i szansa na konstruktywny dialog na linii rząd–samorząd w kwestiach bezpośrednio dotyczących spraw lokalnych.

Bardzo liczymy na Państwa aktywność bazującą na olbrzymim doświadczeniu w skutecznym rozwiązywaniu problemów dotyczących samorząd. Posłowie – ale też senatorowie – będą pożądanym głosem rozsądku w debatach nad projektami kolejnych ustaw. Jesteśmy przekonani, że jeśli będzie nam dane przygotować podobny raport na zakończenie rozpoczynającej się właśnie kadencji, posłowie z historią samorządową będą jednoznacznie wiodącą, najbardziej aktywną i profesjonalną grupą posłów spośród wszystkich zasiadających w nowym Sejmie. Z naszej strony deklarujemy merytoryczną współpracę przy wypracowywaniu rozwiązań legislacyjnych z każdym posłem i senatorem, który będzie chciał wzmacniać rolę społeczności lokalnych w codziennym życiu.

Tomasz Fijołek

dyrektor ds. legislacyjnych
Unii Metropolii Polskich
im. Pawła Adamowicza

Wstęp

W naukach politycznych częstym tematem badań są ścieżki kariery polityków, w szczególności przeplatanie się ról politycznych sprawowanych w samorządzie i w organach centralnej władzy państwowej. Klasyczne ujęcia mówią o karierze wstępującej lub zstępującej. W pierwszym przypadku stanowiska piastowane w jednostkach samorządu terytorialnego są tzw. trampoliną umożliwiającą objęcie posady w urzędzie wyższego szczebla; w drugim – mogą być np. poczekalnią po nieudanych wyborach na szczeblu państwowym.

Jest to optyka, która zakłada silną hierarchiczność i przekonanie o wyższości stanowisk (i kariery) w instytucjach centralnych nad samorządowymi. Z kolei nowsze podejścia mówią raczej o zarządzaniu wielopoziomym i o współdziałaniu samorządów w tworzeniu politycznej przestrzeni państwa niż o ujęciu hierarchicznym. Jeśli zatem doświadczenie samorządowe nie jest traktowane przez polityków instrumentalnie, wyłącznie jako droga awansu na arenę ogólnopolską, można się spodziewać, że ekssamorządowcy będą swoistymi heroldami, anonsującymi sprawy samorządowe na poziomie centralnym, wnoszącymi do kolektywnej wiedzy dużo praktycznych, operacyjnych szczegółów. Mogą być także reprezentantami swoich regionalnych i lokalnych ojczyzn. Posłowie na Sejm posiadający polityczne doświadczenie samorządowe wydają się ważnym elementem rozważań w obu tych nurtach.

Biorąc pod uwagę obecnie sprawowaną funkcję, można zakładać, że parlamentarzyści z doświadczeniem samorządowym zagłosowali nogami. Przenosząc się z areny lokalnej na ogólnokrajową, pokazali, że preferują karierę na szczeblu centralnym, choć oczywiście ich motywacja mogła być różna. Jeśli funkcja w samorządzie nie była traktowana czysto instrumentalnie i wykonywano ją z zaangażowaniem, fakt posiadania w życiorysie doświadczenia samorządowego może zaowocować podniesieniem jakości i intensywności debaty sejmowej na związane z samorządem tematy. Przywołane wcześniej odgrywanie roli herolda może mieć różne oblicza. Ekssamorządowiec może się wcielić w rolę eksperta od spraw samorządowych – udzielając się w komisjach i zespołach parlamentarnych ds. samorządu i aktywnie zabierając głos w debatach nad projektami ustaw dotyczących jednostek samorządu terytorialnego (JST). To, czy faktycznie taką postawę możemy zaobserwować w polskim Sejmie, sprawdzano, posługując się wskaźnikami różnego zaangażowania w tematykę samorządową dostępnego dla parlamentarzystów, takimi jak: liczba wypowiedzi, interpelacji i zapytań w sprawach związanych z samorządem oraz członkostwo i aktywność w sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (STR) czy zespołach parlamentarnych tematyce związanych z samorządem. Oczywiście wymienione wskaźniki mają charakter ilościowy – mówią jedynie o intensywności zaangażowania w tematykę samorządową. Inną kwestią jest natomiast rodzaj tego zaangażowania:

czy wypowiedzi i działania ekssamorządowców mają na celu wsparcie samorządów, np. przez utrzymanie lub zwiększenie autonomii decyzyjnej czy finansowej? Udzielenie odpowiedzi na to pytanie jest trudniejsze. W niniejszym opracowaniu próbowano zbadać, czy herold może być obrońcą samorządności, obserwując zachowania posłów wobec projektów ustaw, które otrzymały negatywną ocenę Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST).

Między scenariuszem trampoliny a scenariuszem herolda jest jeszcze miejsce na trzecią możliwość. Ekssamorządowcy mogą wykorzystać doświadczenie na szczeblu lokalnym, stając się profesjonalnymi, zaangażowanymi parlamentarzystami. W tym ujęciu – jak u klasyka teorii demokracji Alexisa de Tocqueville'a – samorząd stanowi szkołę demokracji, a także kuźnię kadr dla szczebla krajowego. Dlatego szukano odpowiedzi na pytanie: czy praca w samorządzie dobrze przygotowuje do roli posła?, analizując ogólną aktywność i sumienność byłych polityków samorządowych.

Licząc, że doświadczenie samorządowe wpływa na zainteresowanie sprawami samorządu w pracy poselskiej, przyjęto, że istnieją także czynniki polityczne czy instytucjonalne, które mogą znacząco różnicować postawy wobec samorządu oraz zaangażowanie w stanowienie prawa i opiniowanie ustaw mających wpływ na jego funkcjonowanie. Co więcej, doświadczenie doświadczeniu nierówne: pełniona w samorządzie funkcja oraz długość jej sprawowania może decydować o przywiązaniu do zagadnień polityki lokalnej lub jego braku. Przyjrano się zatem w szczególności zaangażowaniu samorządowemu parlamentarzystów – pod kątem zarówno „parametrów” posiadanego doświadczenia w samorządzie, jak również rozmaitych uwarunkowań towarzyszących ich pracy w Sejmie.

W naukach politycznych do opisywania ról sprawowanych przez polityków w jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach centralnej władzy państwowej pojawiają się rozmaite, często komplementarne podejścia:

1. trampolina – posada w samorządzie umożliwia objęcie stanowiska w urzędzie wyższego szczebla (które uznawane jest za bardziej pożądane);

2. poczekalnia – na stanowisku w samorządzie można przeczekać po nieudanych wyborach na szczeblu państwowym (podejście także zakłada większą atrakcyjność posad centralnych);

3. heroldzi – ekssamorządowcy reprezentują swoje regionalne i lokalne ojczyzny oraz wnoszą wiedzę na temat spraw samorządowych na poziomie centralnym;

4. samorząd jako szkoła demokracji (kuźnia kadr dla szczebla krajowego) – doświadczenie na szczeblu lokalnym pomaga w zostaniu profesjonalnym, zaangażowanym parlamentarzystą.

Uwagi metodyczne

Punktem wyjścia dla tego raportu była baza danych opracowana na zamówienie Unii Metropolii Polskich na podstawie danych z ogólnodostępnych źródeł internetowych dotyczących aktywności parlamentarnej oraz doświadczenia w polityce szczebla krajowego i samorządowego. Dane dotyczą posłów IX kadencji Sejmu, a informacje o ich działalności obejmują okres od 12.11.2019 r. (pierwsze posiedzenie Sejmu IX kadencji) do 31.05.2023 r.

Baza obejmuje 458 posłów IX kadencji (z analizy wykluczono parlamentarzystów, którzy objęli mandat w 2023 r., czyli zbyt późno, aby na podstawie danych można było wnioskować o ich aktywności parlamentarnej). Ponieważ naczelnym celem przyświecającym niniejszemu raportowi jest zbadanie współzależności między doświadczeniem w roli polityka samorządowego a działalnością parlamentarną, w raporcie uwzględniono 3 grupy danych.

Po pierwsze poddano kodowaniu, a następnie analizom, informacje dotyczące **ogólnej charakterystyki politycznego doświadczenia samorządowego posłów**. Uwzględniono przy tym doświadczenie zdobyte po 1990 r.

Za posłów z doświadczeniem samorządowym uznane zostały osoby, które w przeszłości sprawowały jedną z następujących funkcji:

- radny na poziomie gminnym, powiatowym lub wojewódzkim;
- wójt/burmistrz/prezydent (w przypadku prezydenta miasta za stanowisko polityczne uznano także jego zastępcę);
- burmistrz lub radny dzielnicy Warszawy¹.

¹ Zebrano również dane o funkcjach w jednostkach pomocniczych innych gmin, jednak ze względu na brak rzetelnej bazy danych dla miejscowości poza Warszawą, nie użyto tych informacji, definiując kluczowy podział dla rozważań.

W raporcie do opisanie tej grupy posłów użyto uproszczonej etykiety: „posiadający doświadczenie samorządowe”, choć oczywiście chodzi tu o stanowiska polityczne pochodzące z wyborów bezpośrednich. Opisując doświadczenie posłów, nie brano zatem pod uwagę ich działalności urzędniczej w samorządzie czy też jako aktywistów lub przedstawicieli trzeciego sektora współpracujących z JST. Stanowi to pewne zawężenie analiz, choć uzasadnione z punktu widzenia interesującego nas problemu badawczego. Tam, gdzie jest to konieczne ze względu na interpretację danych, zamieszczono komentarz odnośnie do pozapolitycznych doświadczeń samorządowych posłów.

Rodzaje doświadczenia samorządowego były w toku analiz różnie agregowane. Jako szczególnie istotny rodzaj doświadczenia wyróżniono np. kategorię „egzekutywa”, czyli sprawowanie władzy wykonawczej na szczeblu gminnym lub w mieście na prawach powiatu. Poza informacjami dotyczącymi sprawowanych funkcji uwzględniono także czas ich sprawowania – zarówno długość, jak i oddalenie w czasie (świeżość i aktualność) danego doświadczenia oraz różnorodność zgromadzonych doświadczeń (liczbę typów stanowisk). Na podstawie informacji o przerwanych kadencjach i dodatkowych kwerend wyodrębniono przypadki rezygnacji ze sprawowanego mandatu na rzecz mandatu poselskiego.

Po drugie poddano analizom dane dotyczące **aktywności posłów w sprawach dotyczących samorządu terytorialnego**. Na potrzeby raportu ten rodzaj aktywności sejmowej zdefiniowano w oparciu o 3 grupy zmiennych:

1. członkostwo i aktywny udział (wypowiedzi) w pracach Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej oraz pracach wybranych zespołów parlamentarnych, których działalność dotyczy samorządu terytorialnego;
2. liczbę wypowiedzi posłów w sprawie 206 projektów ustaw dotyczących samorządu;
3. liczbę interpelacji i zapytań poselskich w sprawach samorządu czy usług lokalnych.

Po trzecie przeanalizowano **działalność parlamentarną posłów IX kadencji w ujęciu ogólnym**, porównując posłów posiadających doświadczenie jako lokalni politycy, z tymi, którzy go nie posiadali. Czy poziom aktywności w sprawach samorządowych jest porównywalny do poziomu aktywności w innych kwestiach? Czy ekssamorządowcy wyróżniają się zaangażowaniem lub sumiennością na tle innych posłów? Do analizy użyto tych samych zmiennych co do badania aktywności posłów w sprawach dotyczących samorządu terytorialnego, zdejmując oczywiście „filtr” samorządowy i uwzględniając wypowiedzi, interpelacje, zapytania na temat wszelkich kwestii.

W raporcie uwzględniono aktywność posłów w ujęciu 3 perspektyw:

1. ogólnej charakterystyki ich politycznego doświadczenia samorządowego;
2. aktywności parlamentarnej w sprawach dotyczących samorządu terytorialnego;
3. aktywności parlamentarnej w ujęciu ogólnym.

Na aktywność parlamentarną posłów patrzono nie tylko przez pryzmat ich doświadczeń w samorządzie (lub ich braku), ale także poprzez zmienne opisujące ich jako polityków szczebla centralnego. Do tych czynników należeć będzie staż parlamentarny oraz przynależność klubowa. Wzięto pod uwagę wszystkie 4 kluby parlamentarne: Prawo i Sprawiedliwość (227 posłów), Koalicję Obywatelską (125), Lewicę (44), Koalicję Polską (24) oraz – tam, gdzie jest to uzasadnione merytorycznie – 2 największe koła poselskie: Konfederację (9) i Polskę 2050 (6). Przynależność klubową zdefiniowano w oparciu o stan z dnia 31.05.2023 r. Ponieważ 7% posłów przynajmniej raz zmieniło swoją przynależność klubową, może się zdarzyć, że – choć poseł część kadencji pracował na konto innego klubu – jego cały dorobek zostanie przypisany ostatniej przynależności.

Pierwsza część opracowania jest *stricte* deskryptywna – opisuje różne aspekty samorządowego doświadczenia posłów. W tej części większość danych przedstawiono procentowo i jako 100% potraktowano posłów z doświadczeniem samorządowym.

W drugiej części raportu podjęto próbę ujęcia wyjaśniającego, zastanawiając się, czy charakterystyki dotyczące doświadczenia posłów zdobytego w samorządzie (lub jego braku) znacząco różnicują podejmowaną w Sejmie aktywność. W tych analizach uwzględniono wszystkich 458 posłów objętych badaniem.

Szczegóły dotyczące zastosowanych metod znajdują się na końcu raportu w [Aneksie metodycznym](#).

Główne wnioski

Trudno wskazać uniwersalny zestaw cech charakteryzujących posłów z doświadczeniem samorządowym. Różne były ścieżki z samorządu do ław sejmowych. Uogólniając, można jednak powiedzieć, że:

- jeśli chodzi o pełnioną w samorządzie funkcję, to ekssamorządowcy najczęściej byli radnymi szczebla gminnego (58%), wojewódzkiego (42%) lub powiatowego (28%);
- nie byli to samorządowi nowicjusze – 80% z nich pracowało w samorządzie co najmniej 4 lata;
- ponad połowa ekssamorządowców (56%) posiadała stosunkowo świeże doświadczenie samorządowe – sięgające ówczesnej, IX kadencji lub wcześniejszej (VIII kadencji);
- przyglądając się barwom politycznym, najwięcej posłów z doświadczeniem samorządowym można było spotkać w klubach: Koalicja Polska (83%) oraz Prawo i Sprawiedliwość (81%);
- zdecydowana większość (75%) zrezygnowała ze stanowiska w samorządzie po otrzymaniu mandatu posła. Odejście w trakcie trwania kadencji na szczeblu samorządowym sugeruje świadome preferowanie kariery na arenie ogólnopolskiej.

Najcenniejsze doświadczenie – na szczeblu najbliższym lokalnym wspólnotom i najbardziej decyzyjne, czyli w roli lokalnych włodarzy – posiadało w Sejmie

15%
ekssamorządowców.

**Niemal
3/4 posłów**

IX kadencji Sejmu (72%) posiadało doświadczenie w polityce samorządowej.

Analiza ogólnych zachowań i aktywności w Sejmie posłów z doświadczeniem samorządowym wskazuje, że dla ich wyjaśnienia istotniejsza była bieżąca przynależność polityczna niż przeszłość samorządowa. W wielu aspektach role posłów opozycji i posłów rządzącej koalicji miały z góry ustalone ramy. Nie chodzi tu wyłącznie o głosowanie zgodnie z linią klubu, ale także o ogólną aktywność poselską. Domeną opozycji było składanie interpelacji czy zapytań oraz intensywniejsze debatowanie nad projektami ustaw.

O ile ogólna aktywność w Sejmie posłów z doświadczeniem samorządowym była podobna do tych niemających przeszłości samorządowej, o tyle obie te grupy różniły się aktywnością poselską w sprawach poświęconych samorządom – tu prym wiodli ekssamorządowcy. Przeważali oni wśród członków Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, częściej składali interpelacje i zapytania w kwestiach samorządowych, wyraźnie częściej też głos zabierali na sali sejmowej w sprawach poświęconych polityce lokalnej. Analizując aktywność w sprawach samorządowych należy także uwzględnić rolę polityczną, jaką pełni klub, z którego wywodzi się poseł (opozycja vs koalicja), a niejednokrotnie także specyfikę samego klubu.

Zaangażowanie posłów w aktywność samorządową mierzone było również poprzez uwzględnianie w głosowaniach rekomendacji Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. W tym przypadku przynależność partyjna posła miała silniejsze znaczenie niż fakt posiadania doświadczenia samorządowego. Najczęściej zgodnie z rekomendacją KWRiST głosowali posłowie z klubów Koalicji Obywatelskiej (60%) i Koalicji Polskiej (50%), najrzadziej zaś – posłowie Prawa i Sprawiedliwości (niespełna 1%).

Doświadczenie doświadczeniu nierówne – liczy się także jego specyfika. Szczegółowa analiza wskazuje, że aktywność w sprawach samorządowych była wyższa w przypadku:

- długotrwałego zaangażowania w lokalną politykę (co najmniej 2 kadencje);
- sprawowania funkcji na szczeblu gminnym;
- stosunkowo świeżego doświadczenia na szczeblu lokalnym (nie dawniejszego niż 2 kadencje).

Doświadczenie niejedno ma imię – poza analizowanym doświadczeniem politycznym, zaangażowanie w tematykę samorządową może mieć źródło w pracy urzędniczej, w związany z samorządem NGO czy też w lokalnym aktywizmie. Potwierdza to ranking posłów najaktywniejszych w debatowaniu nad projektami ustaw samorządowych. W czołowej dwudziestce aż siedmioro posłów nie miało doświadczenia w lokalnej polityce, kompensowali to jednak innego typu działalnością na rzecz lokalnej społeczności.

1. Ile jest samorządu w Sejmie? Ogólna charakterystyka posłów z doświadczeniem samorządowym

W tej części przedstawiono ogólne dane jako tło dla dalszych, bardziej złożonych rozważań. Sprawdzono, jak wielu eksamorządowców zasiadało w ławach poselskich i jakie dokładnie było ich doświadczenie samorządowe. Uwzględniono rodzaj sprawowanych stanowisk w JST, czas pełnionych funkcji oraz świeżość doświadczenia samorządowego.

Na 458 posłów IX kadencji Sejmu objętych badaniem, aż 328 (72%) posiadało doświadczenie samorządowe, rozumiane jako pełnienie przynajmniej jednej z funkcji: radny na poziomie gminnym, powiatowym lub wojewódzkim; wójt/burmistrz/prezydent (lub zastępca prezydenta); stanowisko w organach jednostki pomocniczej. Bez takiego doświadczenia pozostawało 28% posłów. Co ciekawe, 42% z nich (55 osób) bezskutecznie kandydowało do struktur samorządowych.

72%

posłów IX kadencji Sejmu miało doświadczenie samorządowe.

Choć byli samorządowcy przeważali w ławach parlamentarnych, warto zauważyć, że ich doświadczenie było bardzo zróżnicowane – jeśli chodzi zarówno o rodzaj pełnionej funkcji, jak i o staż samorządowy oraz czas, który upłynął od momentu zakończenia pracy w samorządzie. Przyjrzano się również temu, jak cechy byłego samorządowca różniły się w zależności od jego przynależności partyjnej.

Ekksamorządowcy w Sejmie IX kadencji to w 74% mężczyźni, co nie odróżniało ich od ogółu posłów, wśród których mężczyźni stanowili 72%. Ten niski wskaźnik feminizacji był także odzwierciedleniem proporcji płci w organach samorządowych, np. radach gmin, w których kobiety stanowiły około 30%.

58%

posłów z doświadczeniem samorządowym było radnymi gminy.

1.1 Funkcja sprawowana w samorządzie

Jeśli chodzi o rodzaj funkcji sprawowanej w strukturach samorządowych, to naturalny wydaje się podział na stanowiska obejmowane w kolektywnym organie prawodawczym (radni) oraz działanie jako indywidualny organ wykonawczy (wójt, burmistrz, prezydent). Drugą oczywistą osią podziału jest szczebel samorządu, na którym zbierało się doświadczenie. Ponieważ w toku kariery sprawowanych funkcji może być wiele, posłowie ekksamorządowcy mogą reprezentować różne połączenia wymienionych wyżej kategorii.

Przyglądając się funkcjom sprawowanym w strukturach samorządowych, zauważono, że stosunkowo rzadko doświadczenie parlamentarzystów dotyczyło udziału w indywidualnym organie wykonawczym (15% wśród posłów z doświadczeniem samorządowym). Najczęściej posłowie zasiadali w kolektywnych organach prawodawczych jednostek samorządu terytorialnego, w czym upatrywać można analogii do charakteru pracy poselskiej. Wśród byłych radnych zdecydowanie przodowali radni szczebla lokalnego (58%), a w dalszej kolejności radni województwa (42%) oraz powiatu (28%). Porównując te odsetki, warto mieć na uwadze wielkość puli potencjalnych kandydatów. W każdym wyborach samorządowych wybieranych jest około 39 500 radnych gminnych, 6250 powiatowych i tylko 552 wojewódzkich. Z kolei włodarzy szczebla gminnego mamy niespełna 2500. Zatem, porównując wielkości potencjalnych zbiorów z liczbą posłów o danym doświadczeniu, zauważono, że właśnie **zasiadanie w sejmiku wojewódzkim było znacznie pewniejszą przepustką do parlamentu krajowego niż rada gminna (miejska)**. Oczywiście trzeba pamiętać o „podwójnym sicie”, jakim z jednej strony jest zostanie kandydatem, a z drugiej bycie wybranym.

Znaczenie ma również fakt, że posłowie IX kadencji mieli różnorodne portfolio doświadczeń samorządowych. Biorąc pod uwagę sam rodzaj pełnionej funkcji (organ wykonawczy, organ kolektywny szczebla gminnego, powiatowego lub wojewódzkiego, jednostka pomocnicza samorządu), można stwierdzić, że **wśród posłów z doświadczeniem samorządowym 61% osób sprawowało w samorządzie tylko 1 rodzaj funkcji**. Pozostali zaś w przebiegu kariery zawodowej łączyli różne funkcje po sobie (najczęściej 2 – 30% eks samorządowców).

Posłowie IX kadencji Sejmu wg rodzajów funkcji pełnionych w samorządzie:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym).

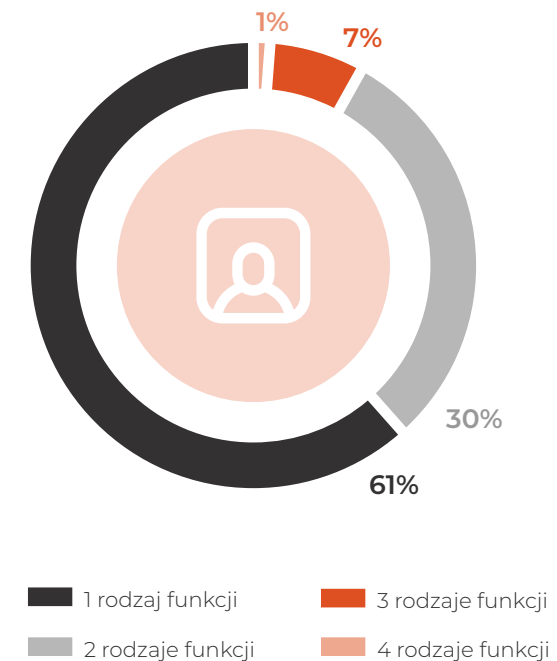
Dane nie sumują się do 100% ze względu na możliwość pełnienia więcej niż 1 rodzaju funkcji w samorządzie.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg liczby rodzajów funkcji pełnionych w samorządzie:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym).

Z uwagi na zaokrąglenia wartości po przecinku, dane na wykresach mogą nie sumować się do 100%.

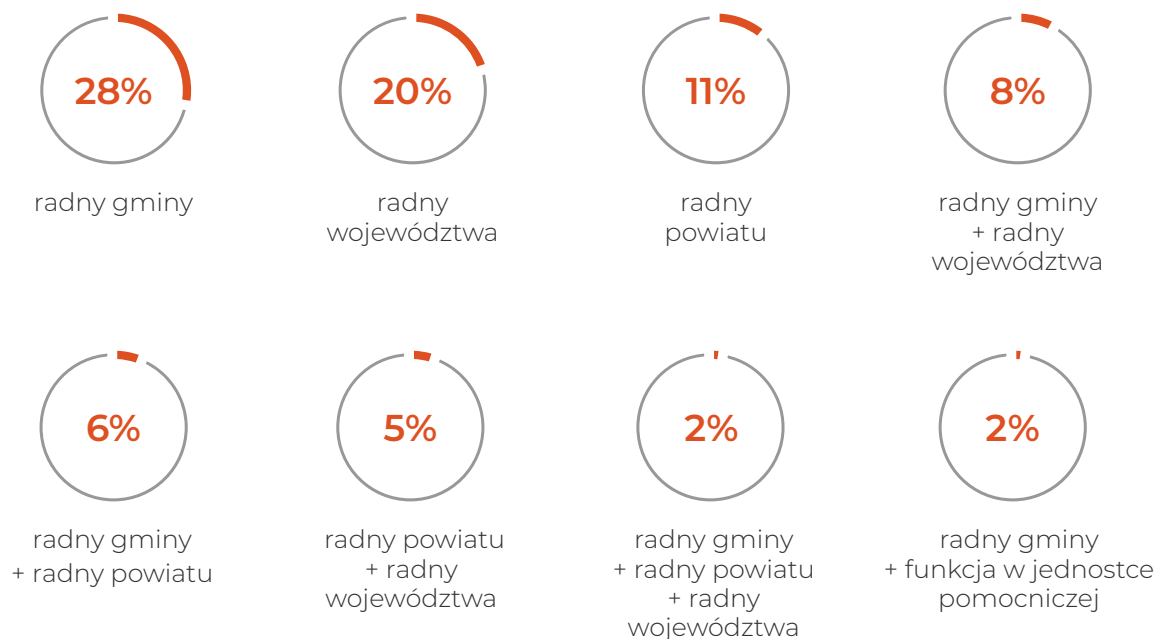

Ciekawe jest przyjrzenie się kombinacjom sprawowanych funkcji. Na wykresach przedstawiono 9 najczęściej występujących konfiguracji, które opisują aż 88% wszystkich sytuacji związanych z doświadczeniem samorządowym. Okazuje się, że najczęściej (w przypadku niemal 30% posłów z doświadczeniem samorządowym) mamy do czynienia ze sprawowaniem wyłącznie funkcji radnego gminnego. Kolejne miejsca również zajmują sytuacje doświadczeń opartych o pojedyncze rodzaje funkcji – zasiadania w radzie województwa (20%) lub powiatu (11%). Warto wspomnieć, że doświadczenie pracy w egzekutywie lokalnej rzadko występuje samodzielnie (tylko 3 takie przypadki w całej próbie). Ponad 90% dawnych włodarzy gmin miało za sobą również inne doświadczenia samorządowe: zasiadanie w radach różnych szczebli.

Jeśli chodzi o doświadczenie zbierane na więcej niż 1 stanowisku, najczęstszymi kombinacjami są kolejno: radny gminny i wojewódzki, wóldarz i radny lokalny oraz radny lokalny i powiatowy (od 6% do 8% posłów z doświadczeniem samorządowym). Warto przy tym zauważyć, że w celu ograniczenia liczby potencjalnych ścieżek kariery zawodowej, kombinacje nie biorą pod uwagę kolejności zajmowania poszczególnych stanowisk, a jedynie fakt sprawowania danego typu funkcji.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg 9 najczęściej występujących kombinacji funkcji sprawowanych w samorządzie:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym).

Wszystkie kombinacje stanowiące powyżej 2% posłów z doświadczeniem samorządowym.

Egzekutywa – władza wykonawcza w organie samorządowym szczebla gminnego lub w mieście na prawach powiatu

Jednostki pomocnicze – jednostki, na jakie podzielone są niektóre gminy w ramach wewnątrzgminnej decentralizacji (sołectwa, osiedla, dzielnice)

1.2 Długość doświadczenia samorządowego

Posłowie z doświadczeniem samorządowym najczęściej mieli kilkuletnią praktykę w działalności na rzecz społeczności lokalnej – od roku do 11 lat (aż 80% eksamorządowców).

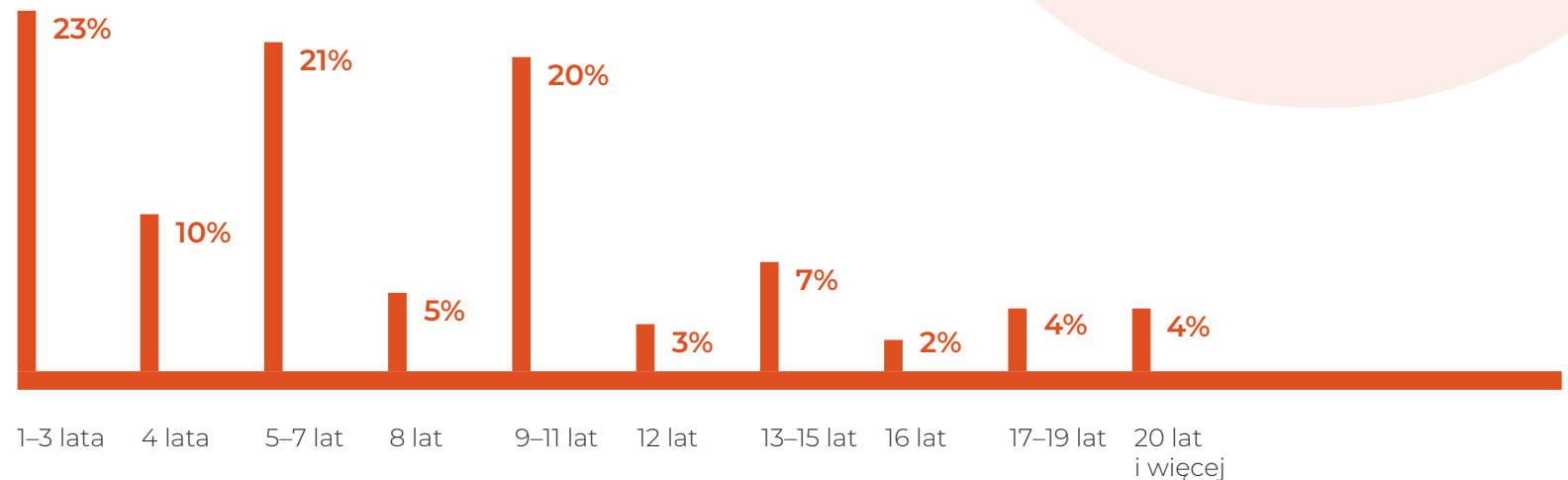
Wśród 328 posłów z doświadczeniem samorządowym największa grupa, bo aż 74 osoby (23%), piastowała stanowiska samorządowe mniej niż 1 kadencję (poniżej 4 lat). Wśród nich najliczniejsze były osoby mające ledwo rok doświadczenia (48 osób, czyli 15% wszystkich posłów z doświadczeniem samorządowym), natomiast 4 lata doświadczenia samorządowego posiadało 10% posłów (zwykle 1 pełna kadencja). Z kolei doświadczenie odpowiadające minimum 3 pełnym kadencjom miało 20% posłów z doświadczeniem samorządowym.

77%

posłów posiadało co najmniej 4-letnie doświadczenie w pracy w samorządzie.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg długości doświadczenia na stanowiskach w samorządzie:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym)

Z 328 posłów z doświadczeniem samorządowym, aż 245 (75%) zrezygnowało ze sprawowanego stanowiska samorządowego na rzecz mandatu poselskiego. Potwierdza to hipotezę trampoliny, czyli traktowania stanowiska w samorządzie jako umożliwiającego osiągnięcie sukcesu wyborczego na wyższym, zwykle centralnym szczeblu. Nawet jeśli nie było to działanie z góry zaplanowane, to fakt przejścia z samorządu do Sejmu ujawnia wyższą rangę parlamentu ogólnokrajowego w percepcji sukcesu zawodowego.

Odsetek posłów, którzy zdecydowali się zrezygnować z pracy w samorządzie na rzecz pracy poselskiej był największy w Koalicji Obywatelskiej (83%), utrzymywał się na porównywalnie wysokim poziomie w Prawie i Sprawiedliwości oraz Koalicji Polskiej (odpowiednio 73% i 75%), natomiast w Lewicy był on znacznie poniżej średniej (57%).

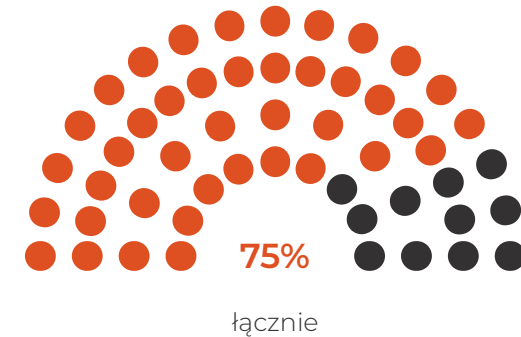
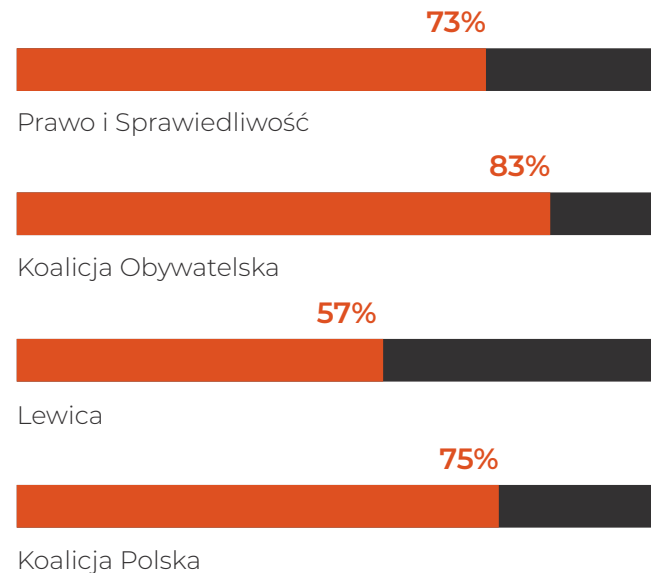
Spośród 245 posłów, którzy zrezygnowali ze sprawowanej w samorządzie funkcji, 27% przerwało pierwszą kadencję (odeszło przed czwartym rokiem pracy w samorządzie), 26% – drugą, a 24% – trzecią.

75%

ekssamorządowców w Sejmie zrezygnowało ze sprawowanego stanowiska samorządowego na rzecz mandatu poselskiego.

Posłowie IX kadencji Sejmu, którzy zrezygnowali ze sprawowanego stanowiska samorządowego na rzecz mandatu poselskiego – łącznie i w poszczególnych klubach:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym)

Dla większości posłów preferujących karierę w parlamencie praca w samorządzie nie była tylko krótkim, taktycznym przystankiem w drodze do celu i zdążyli oni zdobyć faktyczne doświadczenie związane z funkcjonowaniem samorządu.

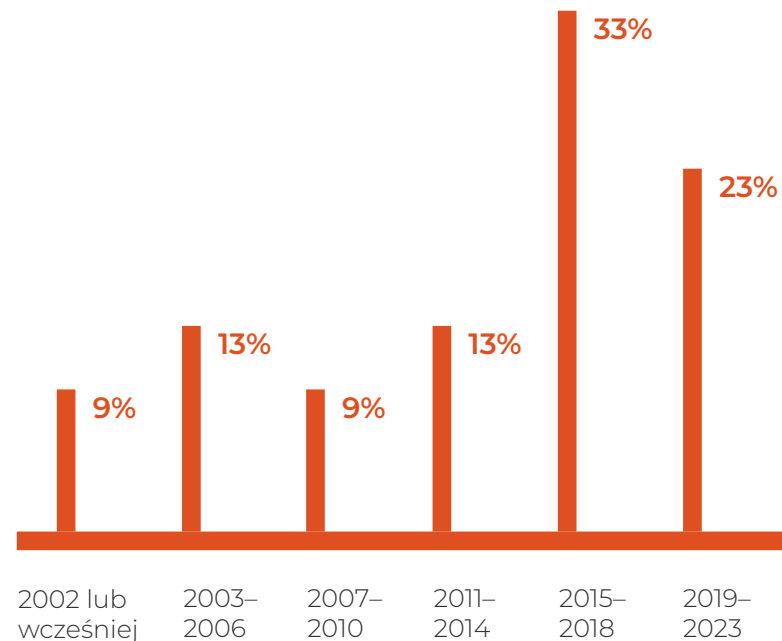
1.3 Świeżość doświadczenia samorządowego

Jakość doświadczenia samorządowego może też zależeć od tego, jak dawno zostało ono zdobyte. Świeżość doświadczeń pozwala stwierdzić, czy ówczesne realia można traktować jako zbliżone z obecnymi oraz na ile poczucie związku z samorządem mogło z czasem osłabnąć. Ze względów ustrojowych w pierwszej chwili narzuca się tutaj cezura 2002 r., w którym wprowadzony został bezpośredni wybór na stanowiska wójta, burmistrza i prezydenta miasta. Jednocześnie jednak od tego momentu upłynęło niemal 20 lat, dlatego wymagają one wprowadzenia dodatkowych podziałów, które pozwolą uchwycić relację między świeżością doświadczenia samorządowego a aktualnie podejmowanymi działaniami. Co więcej, wobec stosunkowo nielicznej grupy posłów z doświadczeniem w lokalnej egzekutywie podział uporządkowany wokół 2002 r. wydaje się tym mniej zasadny.

Ponad połowa posłów z doświadczeniem samorządowym (56%) zakończyła je niedawno – w VIII lub IX kadencji (co stanowiło 40% wszystkich posłów). Duża liczba parlamentarzystów, którzy zakończyli pracę w samorządzie podczas pierwszej kadencji PiS (aż 1/5 wszystkich posłów), wydaje się znamienna i świadczy o pewnej specyfice wobec tych wartości w poprzednich kadencjach.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg roku przejścia z samorządu do pracy w parlamencie:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym)

1.4 Przynależność partyjna

Przyglądając się kolorom politycznym eksamorządowców w parlamencie, zauważono, że nie w każdym klubie czy kole poselskim można było ich spotkać równie często: zdecydowanie powyżej średniej, która wynosiła 72%, plasowały się pod tym względem Koalicja Polska (83%) oraz PiS (81%), podczas gdy wśród posłów Konfederacji w ogóle nie było osób z doświadczeniem samorządowym. Wysoki odsetek eksamorządowców wśród posłów Koalicji Polskiej nie dziwi – PSL, stanowiące trzon tego klubu, przez lata miało silną pozycję w wyborach samorządowych poza ośrodkami miejskimi. Nie zaskakuje zatem, że część lokalnych polityków Stronnictwa kontynuowała karierę na szczeblu krajowym. Interesujący natomiast wydaje się fakt, że na drugim miejscu, jeśli chodzi o posiadanie w swoich ławach eksamorządowców, był PiS, z przewagą 11 punktów procentowych nad Koalicją Obywatelską.

W Sejmie IX kadencji posłowie z doświadczeniem samorządowym występowali w szeregach:

83%

Koalicji Polskiej

70%

Koalicji Obywatelskiej

81%

Prawa i Sprawiedliwości

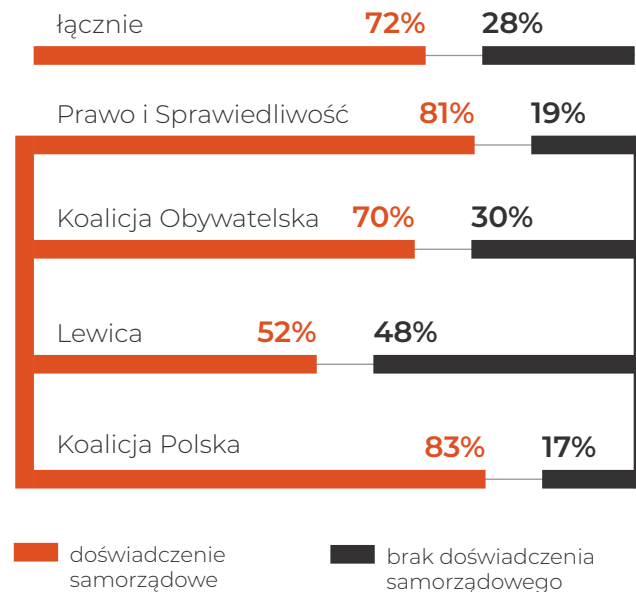
52%

Lewicy

Posłowie IX kadencji Sejmu z poszczególnych klubów parlamentarnych wg doświadczenia samorządowego:

N=458 (posłowie IX kadencji Sejmu ogółem oraz należący do poszczególnych klubów poselskich)

Uwaga: Na wykresie prezentowane są dane dla 4 klubów poselskich.

Fakt, że Prawo i Sprawiedliwość posiadało w Sejmie większość i dodatkowo charakteryzowało się jednym z największych udziałów eksamorządowców w swoich szeregach (81%), znalazł odzwierciedlenie w ich stosunkowo licznej reprezentacji na tle pozostałych ugrupowań w Sejmie. Było zatem aż 185 eksamorządowców zrzeszonych w klubie koalicji rządzącej – stanowili oni ponad połowę (56%) wszystkich posłów IX kadencji z doświadczeniem samorządowym. Co to oznacza dla interpretacji danych?

Okazuje się, że eksamorządowcy z PiS mieli relatywnie największy wkład w kształtowanie obrazu dla całej grupy byłych samorządowców objętych analizą (w tabelach i na wykresach oznaczonych jako dane „ogółem” lub „łącznie”). Ich zachowania były do tego specyficzne i wynikały z pełnionej roli politycznej, która wymusza na posłach partii rządzącej konkretne zachowania, np. brak polemiki z własnym gabinetem na forum Sejmu. Zapoznając się z wynikami dotyczącymi aktywności sejmowej eksamorządowców, warto mieć to na uwadze.

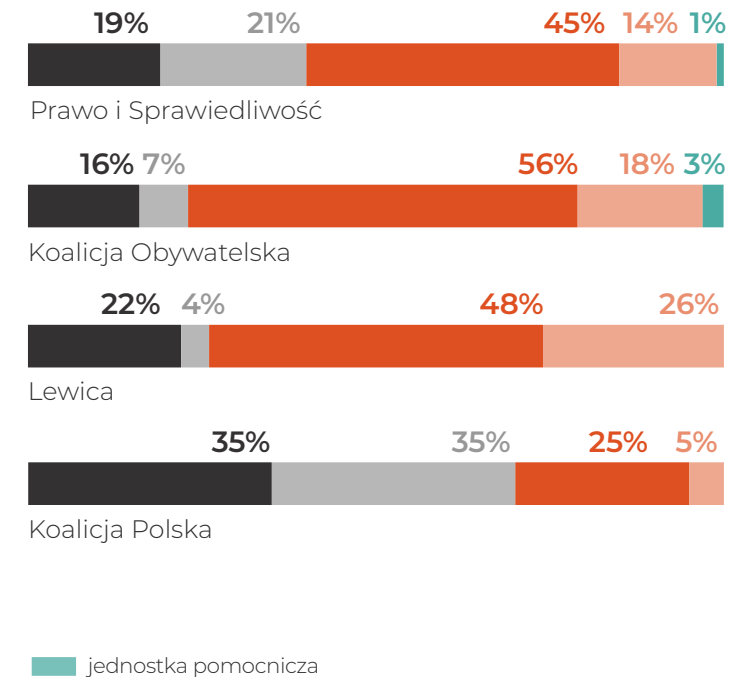
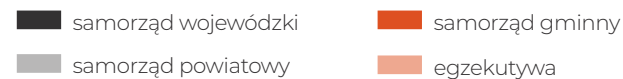
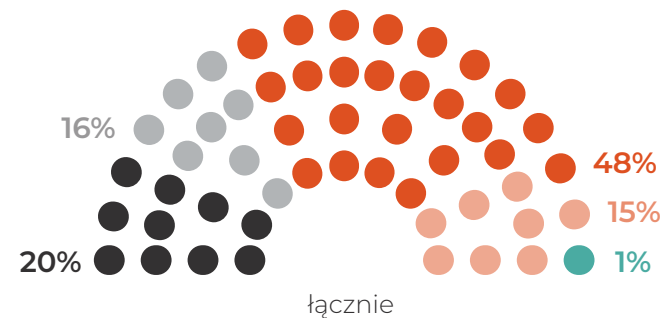
Rodzaj posiadanego doświadczenia samorządowego może rzucić więcej światła na przebieg karier polityków różnych partii. Ponieważ poseł mógł pełnić więcej niż 1 funkcję w samorządzie, aby ujednoznaczyć interpretację wyników omówiono różnice w aktywności sejmowej, stosując zmienną uwzględniającą hierarchię stanowisk. Założono, że szczebel gminny jest kluczowy zważywszy na najobszerniejszy katalog zadań leżących w gestii gminy, a także bliskość mieszkańców i ich spraw. To przywiązanie do spraw lokalnych maleje na kolejnych szczeblach. Największą wagę przypisano zatem doświadczeniu na stanowisku wykonawczym szczebla gminnego, dalej – zasiadaniu w radzie gminy, później – w radzie powiatu oraz województwa. Najmniej znaczące jest natomiast sprawowanie funkcji w jednostce pomocniczej² ze względu na ich ograniczone kompetencje. Zmienna uwzględniająca hierarchię stanowisk samorządowych mówi zatem o tym, jaki najwyższy stopień w tej hierarchii osiągnął dany poseł.

Przeważający rodzaj doświadczenia samorządowego był odmienny w poszczególnych klubach parlamentarnych. **W Koalicji Obywatelskiej i Lewicy najwięcej było posłów z doświadczeniem na poziomie lokalnym (po 74%).** Posłowie Koalicji Polskiej natomiast częściej niż koledzy z innych partii robili karierę na poziomie powiatowym lub wojewódzkim (po 35%), rzadziej jednak zdobywali doświadczenie w radzie gminy czy miasta (25%) oraz na stanowisku wykonawczym (5%).

² Jednostka pomocnicza – wyodrębniona uchwałą rady gminy (poza Warszawą) część gminy (sołectwo, osiedle lub dzielnica), która posiada niewielką samodzielność (budżet, radę i przewodniczącego).

Posłowie IX kadencji Sejmu z poszczególnych klubów parlamentarnych wg hierarchii stanowisk samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym ogółem oraz należący do poszczególnych klubów poselskich)

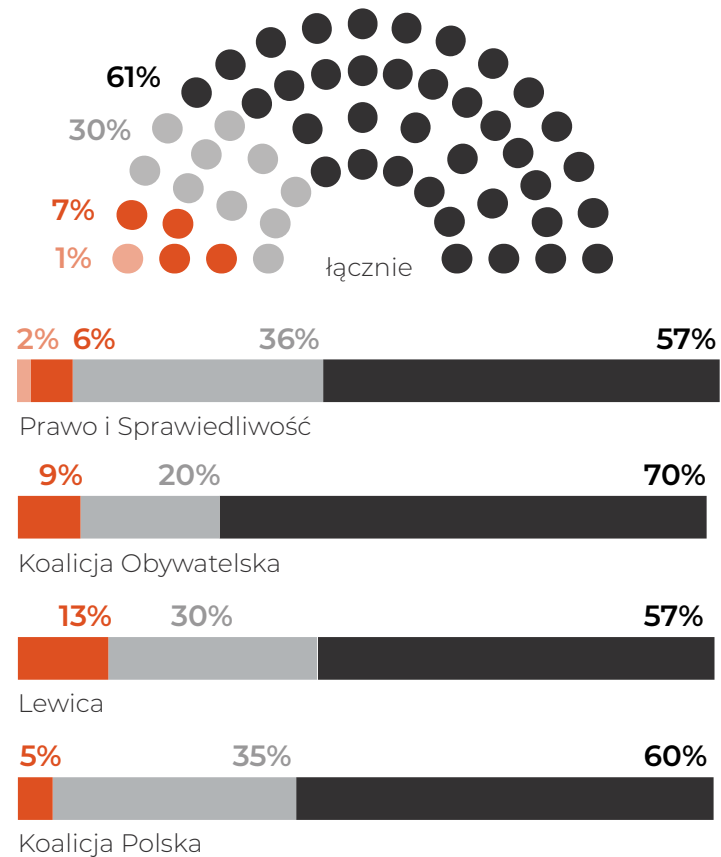
Ekssamorządowcy z różnych ugrupowań mieli też różną liczbę zajmowanych rodzajów stanowisk samorządowych w karierze. Najmniej różnorodne doświadczenie w samorządzie mieli posłowie z Koalicji Obywatelskiej, najbardziej różnorodne – z Prawa i Sprawiedliwości oraz Lewicy.

Pamiętając, że średnio tylko co czwarty ekssamorządowiec był kobietą (podobną proporcją a była wśród wszystkich posłów, a także w radach gmin), warto zauważyć, że najmniej zmaskulinizowana pod tym względem była Koalicja Obywatelska (aż 38% kobiet), a najbardziej Koalicja Polska (15% kobiet).

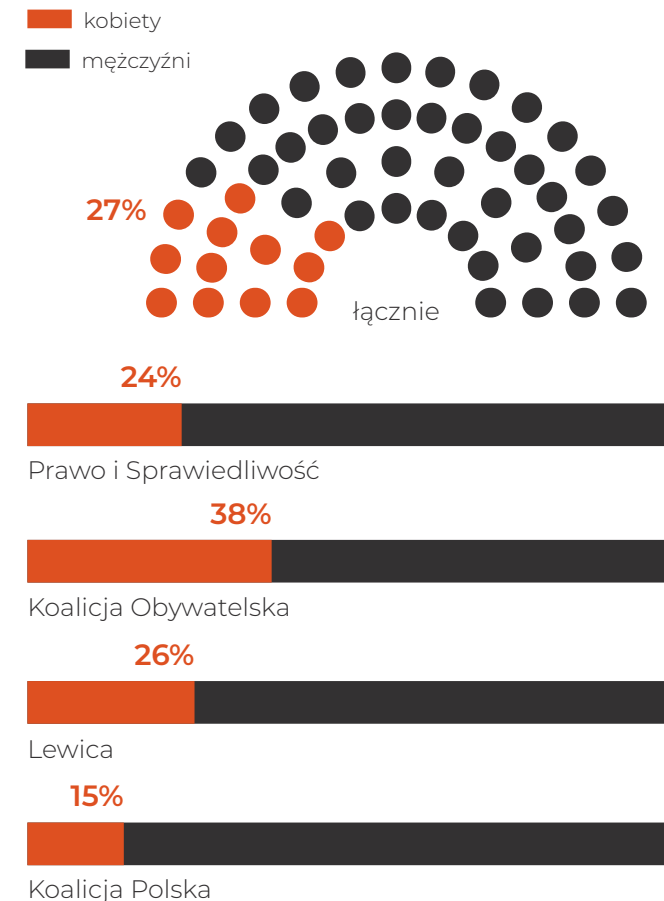
Posłowie IX kadencji Sejmu z poszczególnych klubów parlamentarnych wg liczby zajmowanych stanowisk samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym)

Posłanki IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w 4 największych klubach parlamentarnych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym)

2. Czy samorząd dobrze przygotowuje do roli parlamentarzysty? Specyfika zachowań posłów z doświadczeniem samorządowym

Aktywność parlamentarna posłów mierzona takimi wskaźnikami jak liczba interpelacji, zapytań czy nawet wypowiedzi jest silnie zróżnicowana za sprawą przynależności partyjnej. Inne zachowania typowe będą dla koalicji rządzącej, inne – dla opozycji. Stąd też rozważania na temat ogólnej aktywności ekssamorządowców w Sejmie IX kadencji nie są możliwe bez wzięcia pod uwagę roli politycznej odgrywanej przez klub, do którego należy dany poseł. Po uwzględnieniu tego czynnika okazuje się, że jeśli chodzi o aktywność parlamentarną doświadczenie samorządowe działa raczej na korzyść. Nie odgrywa jednak wyraźnej roli jako szkoła demokracji.

Przedstawiona w pierwszej części raportu charakterystyka doświadczeń samorządowych posłów IX kadencji zarysowuje ciekawy obraz przebiegu ich przedparlamentarnej kariery. W kolejnym kroku zbadano, czy doświadczenia te różnicują działalność posłów. Zanim jednak sprawdzono, czy ekssamorządowcy pełnili rolę heroldów, przyjrano się ogólniejszej kwestii, mianowicie czy doświadczenie zdobyte w samorządzie dobrze przygotowuje do roli parlamentarzysty. W literaturze pojawiają się analogie porównujące rolę samorządu lokalnego w kształceniu aktywności obywatelskiej do roli szkoły podstawowej w edukacji (Tocqueville). Sprawdzono więc, czy ekssamorządowcy byli parlamentarzystami bardziej aktywnymi, bardziej zaangażowanymi.

Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano 6 wskaźników rzetelności i aktywności parlamentarnej:

1. liczbę **wypowiedzi** na forum sejmowym;
2. liczbę złożonych **interpelacji** (unikalnych);
3. liczbę złożonych **zapytań** (unikalnych);
4. **frekwencję** podczas kluczowych głosowań;
5. liczbę **komisji**, których poseł był członkiem w trakcie IX kadencji;
6. liczbę **zespołów parlamentarnych**, których poseł był członkiem w trakcie IX kadencji i które spotkały się co najmniej 3 razy.

Wyniki zaprezentowano, posługując się medianą. Mediana to tzw. wartość środkowa, która dzieli badaną grupę na „dolną” i „górną” połowę. Innymi słowy, dla 50% badanych wskaźnik przyjmuje co najwyżej wartość mediany, a dla pozostałych 50% – co najmniej wartość mediany. Mediana w przeciwieństwie do średniej jest miarą bardziej wyważoną. Średnia opisuje przeciętną wartość wybranego wskaźnika. Nie sprawdza się jednak w sytuacjach, kiedy w analizowanej zbiorowości pojawiają się przypadki nietypowe, a przy ocenie aktywności posłów niemal w każdym wskaźniku można wyróżnić wybijającego się parlamentarzystę. Kilku posłów – a czasem tylko 1 superaktywny – może istotnie wywindować wynik (szczególnie w przypadku niewielkiego klubu).

Jeśli chodzi o wizję samorządu jako szkoły demokracji, to proste porównania zachowań eksamorządowców i posłów bez doświadczenia samorządowego prowadzą do niezbyt optymistycznych konkluzji. Różnice między tymi grupami nie wskazują bowiem na wyraźnie większą aktywność byłych samorządowców. Okazali się oni nieco gorliwsi w swej roli tylko w kwestiach frekwencji podczas kluczowych głosowań oraz członkostwa w komisjach stałych. W pozostałych przypadkach wypadali znacząco słabiej. Rozpatrując jednak powyższe wskaźniki aktywności, należy wziąć pod uwagę różnice między zachowaniami charakterystycznymi dla partii rządzącej i opozycji. Posłowie klubów opozycyjnych mieli zdecydowanie silniejszą motywację do komentowania projektów ustaw oraz stosowania różnych form kontroli parlamentarnej. Posłowie partii rządzącej – wręcz przeciwnie. Natomiast w przypadku kluczowych głosowań można się było spodziewać większej presji profrekwencyjnej na posłów koalicyjnych. Mieliśmy zatem do czynienia z sytuacją, w której 185 eksamorządowców z klubu PiS – czyli aż 56% wszystkich byłych samorządowców – nie było chętnych do wchodzenia w polemikę. Można się było równocześnie spodziewać, że jako posłowie koalicyjni podbijali oni wskaźniki frekwencji w głosowaniach.

Prześledźmy zatem, jak wyglądały wybrane wskaźniki aktywności poselskiej po uwzględnieniu przynależności klubowej. **Jeśli weźmiemy pod uwagę ogólną liczbę wypowiedzi, interpelacji i zapytań, w oczy rzuca się dużo rzadsze stosowanie ich wśród posłów PiS w porównaniu z największymi klubami opozycyjnymi.** Różnica ta jest wyjątkowo widoczna w przypadku interpelacji i zapytań. Przykładowo, połowa posłów PiS złożyła co najwyżej

7 unikalnych interpelacji, podczas gdy połowa posłów Koalicji Obywatelskiej złożyła 203 interpelacje lub więcej, a Lewicy – co najmniej 369.

Natomiast jeśli chodzi o porównanie eksamorządowców z resztą posłów, wyniki są zróżnicowane w zależności od klubu. Tylko w klubie Koalicji Polskiej parlamentarysty z samorządową przeszłością byli aktywniejsi we wszystkich 3 badanych aspektach (wypowiedzi: 91 vs 51; interpelacje: 82,5 vs 44,5; zapytania: 6,5 vs 3). W innych klubach eksamorządowcy jednoznacznie wyprzedzili pozostałych posłów, tylko jeśli chodzi o liczbę wypowiedzi w Sejmie.

Porównanie zachowań eksamorządowców i posłów bez doświadczenia samorządowego na podstawie analizowanych wskaźników:

- nie wykazuje większej aktywności parlamentarnej eksamorządowców;
- zwraca uwagę na silne znaczenie zachowań charakterystycznych dla partii rządzącej i opozycji.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba wypowiedzi sejmowych:

n=458 (wszyscy posłowie IX kadencji Sejmu)

Klub	Liczba wypowiedzi sejmowych (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	19,5
	●	30,5
Koalicja Obywatelska	●	49,0
	●	58,0
Lewica	●	95,0
	●	117,0
Koalicja Polska	●	51,0
	●	91,0
ogółem	●	49,5
	●	41,0

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba interpelacji:

n=458 (wszyscy posłowie IX kadencji Sejmu)

Klub	Liczba interpelacji (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	2,0
	●	8,0
Koalicja Obywatelska	●	262,0
	●	201,0
Lewica	●	454,0
	●	305,0
Koalicja Polska	●	44,5
	●	82,5
ogółem	●	150,5
	●	31,5

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba zapytań:

n=458 (wszyscy posłowie IX kadencji Sejmu)

Klub	Liczba zapytań (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	0,0
	●	0,0
Koalicja Obywatelska	●	20,0
	●	17,5
Lewica	●	21,0
	●	24,0
Koalicja Polska	●	3,0
	●	6,5
ogółem	●	10,5
	●	4,0

Natomiast co do interpelacji i zapytań – nie ma tu jednoznacznego wzoru. Ekssamorządowcy z Koalicji Obywatelskiej nieco rzadziej korzystali z narzędzi kontroli parlamentarnej niż ich klubowi koledzy bez doświadczenia samorządowego. Wśród posłów Lewicy eksksamorządowcy byli nieco bardziej skorzy do wystosowywania zapytań (24 vs 21), ale już nie do składania interpelacji (305 vs 454). Posłowie z Prawa i Sprawiedliwości prowadzili natomiast bardzo ograniczoną działalność w zakresie składania interpelacji i zapytań, ale delikatną przewagę w tym względzie można przypisać eksksamorządowcom.

A jak przedstawia się kwestia sumienności i obowiązkowości posłów mierzona **udziałem w głosowaniach**? Frekwencja podczas kluczowych głosowań była wysoka i bliska 100% bez względu na zarówno posiadanie doświadczenia samorządowego, jak i przynależność do klubu. Zgodnie z oczekiwaniami najwyższą frekwencję odnotowujemy wśród posłów Prawa i Sprawiedliwości (>99%). Różnice między posłami posiadającymi przeszłość samorządową a tymi bez takiego doświadczenia były niewielkie. Jeśli chodzi o uczestnictwo w kluczowych głosowaniach minimalną przewagę eksksamorządowców widzimy tylko na poziomie ogólnym (98,5 vs 97,9), wśród posłów PiS (99,3 vs 98,5) i posłów Lewicy (98,4 vs 96,9).

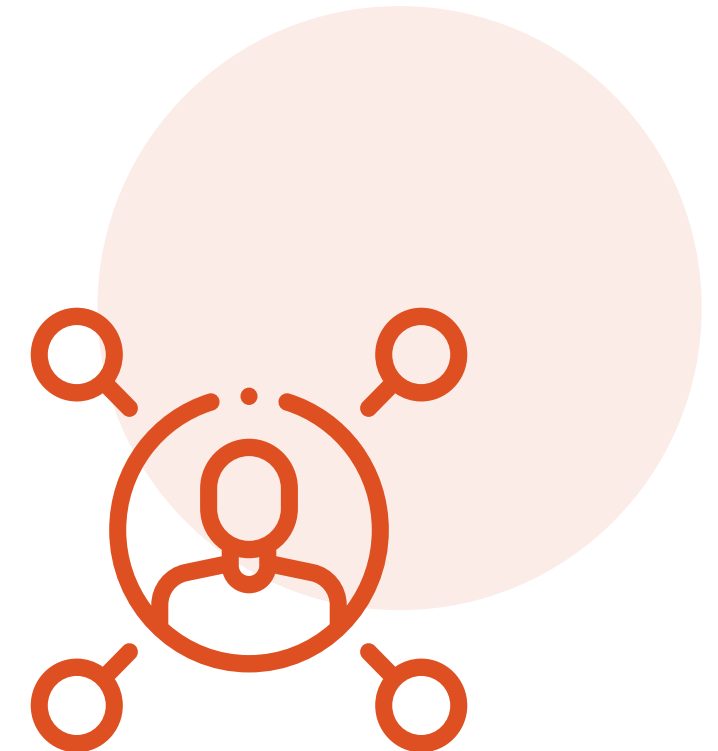
Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a frekwencja podczas kluczowych głosowań:

n=458 (wszyscy posłowie IX kadencji Sejmu)

Klub	Frekwencja (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	98,5
	●	99,3
Koalicja Obywatelska	●	97,9
	●	97,6
Lewica	●	96,9
	●	98,4
Koalicja Polska	●	95,9
	●	94,5
ogółem	●	97,9
	●	98,5

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

Ostatnim wziętym pod uwagę rodzajem aktywności posłów jest ich **działalność w komisjach sejmowych oraz zespołach parlamentarnych**. Podczas analizy tego zaangażowania należy mieć na względzie czynniki regulaminowe. Poseł nie może należeć do więcej niż 2 komisji stałych jednocześnie (chyba że za zgodą Prezydium Sejmu uzyska prawo zasiadania w trzeciej), podział miejsc w komisji między poszczególne kluby jest z góry ustalony i najczęściej proporcjonalny do liczby członków klubu czy koła w Sejmie. W przypadku zespołów parlamentarnych takich ograniczeń nie ma, trzeba się natomiast liczyć z praktycznymi aspektami ich funkcjonowania. Zespoły parlamentarne tworzą posłowie zainteresowani konkretną tematyką. Znaczenie tych zespołów, a także intensywność prowadzonych działań są jednak znacznie niższe niż w przypadku komisji stałych. W IX kadencji Sejmu funkcjonowało 268 zespołów, przy czym tylko część z nich spotykała się regularnie. Nie wszystkie pozostawały aktywne w trakcie całej kadencji Sejmu. Jako warunek przyjęto odbycie minimum 3 spotkań, ale i to nie jest rozstrzygającą miarą aktywności zespołu. Zawsze można się zastanawiać, czy lepszy skutek przynosi członkostwo w 1 czy 2 prężnie działających zespołach, czy w 10 działających okazjnie.

Biorąc pod uwagę liczbę komisji stałych i doraźnych, w których zasiadali posłowie w trakcie całej IX kadencji, widzimy, że w żadnym z klubów nie występowały różnice między eksamorządowcami a pozostałymi posłami. Zróżnicowanie występowało tylko między partiami – w przypadku klubów opozycyjnych były to 2 komisje, w przypadku PIS – 3.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba komisji (stałych i doraźnych), których posłowie byli członkami:

n=458 (wszyscy posłowie IX kadencji Sejmu)

Klub	Liczba komisji (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	3,0
	●	3,0
Koalicja Obywatelska	●	2,0
	●	2,0
Lewica	●	2,0
	●	2,0
Koalicja Polska	●	2,0
	●	2,0
ogółem	●	2,0
	●	3,0

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

Jeśli chodzi o formę aktywności poselskiej mniej uregulowaną przepisami, czyli zespoły parlamentarne, widzimy, że liczba zespołów, w których poseł się udzielał, jest wyższa niż liczba komisji – jest ich około 5. Choć posłowie z PiS ogólnie należeli do mniejszej liczby zespołów niż posłowie z klubów opozycyjnych, to w ich przypadku obserwujemy wyższą aktywność byłych samorządowców w porównaniu z posłami bez takiego doświadczenia (4 vs 2). Podobną prawidłowość obserwujemy tylko w Koalicji Polskiej (8 vs 6), natomiast w pozostałych klubach doświadczenie samorządowe nie odgrywało specjalnego znaczenia (Koalicja Obywatelska) lub wręcz przynosiło odwrotny efekt (Lewica). Oczywiście należy pamiętać, że analizowane dane nie pozwalają kompleksowo ocenić jakości zaangażowania i sprawdzić, czy przypadkiem bardziej selektywne podejście nie wiąże się z większą produktywnością.

Przytoczone wyniki nie pozwalają stwierdzić w sposób jednoznaczny, że samorząd dostarcza parlamentarzystów lepszej „jakości”. Na pewno eks-samorządowcy mają swoje domeny, w których wykazują się większym zaangażowaniem niż ich koleżanki i koledzy z ław sejmowych, którzy tej podstawowej szkoły demokracji nie ukończyli. Wiodącą rolę w kształtowaniu aktywności posłów odgrywa jednak czynnik partyjny – przynależność do opozycji lub koalicji – i wynikające z niego wzory zachowań w Sejmie. Co więcej, nawet wśród klubów opozycyjnych możemy stwierdzić, że istnieją różnice w poziomie aktywności eks-samorządowców i pozostałych posłów.

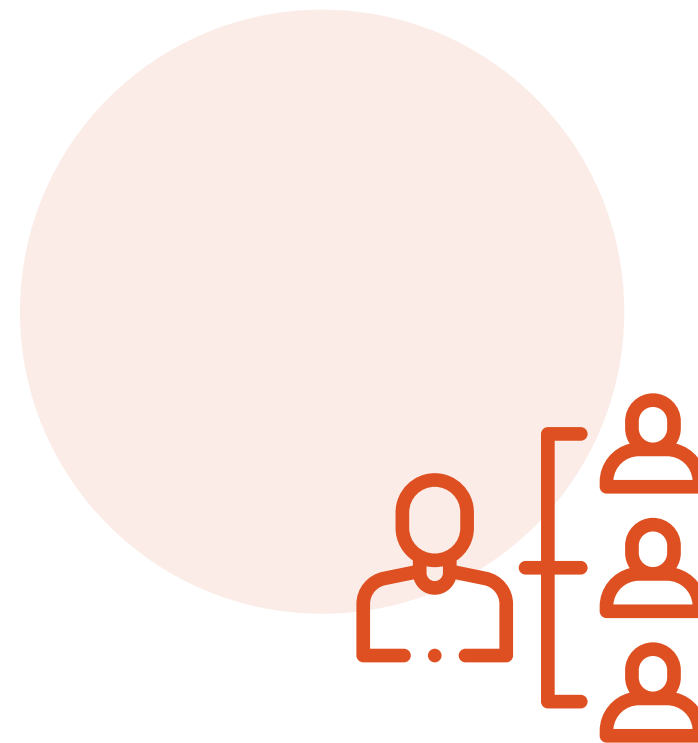
Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba zespołów parlamentarnych, których posłowie byli członkami i które spotkały się co najmniej 3 razy:

n=458 (wszyscy posłowie IX kadencji Sejmu)

Klub	Liczba zespołów (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	2,0
	●	4,0
Koalicja Obywatelska	●	5,0
	●	5,0
Lewica	●	10,0
	●	6,0
Koalicja Polska	●	6,0
	●	8,0
ogółem	●	5,5
	●	5,0

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

3. Czy samorząd zostaje „we krwi” polityka? O zaangażowaniu ekssamorządowców w tematy bliskie samorządowi

W kolejnym kroku, po ocenie ogólnej aktywności parlamentarnej ekssamorządowców, sprawdzono, czy osoby z samorządową biografią były bardziej zaangażowane w tematy samorządowe w Sejmie. Podobnie jak w przypadku ogólnej aktywności parlamentarnej konieczne jest uwzględnienie przynależności klubowej i związanej z nią roli politycznej (koalicja–opozycja).

Ekssamorządowcy byli bardziej aktywni w tematyce samorządowej niż pozostali posłowie – pod względem zarówno wypowiedzi w sprawie projektów samorządowych, jak i interpelacji oraz zapytań.

Z kolei takie cechy doświadczenia samorządowego jak jego świeżość, staż i rodzaj sprawowanej funkcji odmiennie różnicują poszczególne rodzaje aktywności parlamentarnej w poszczególnych klubach.

Na początek przyjrano się aktywności poselskiej w sposób bardziej sprofilowany, sprawdzając, czy posłowie z doświadczeniem samorządowym byli bardziej zaangażowani w sprawy związane z tematyką samorządową niż pozostali parlamentarzyści. W myśl hipotezy heroldów założono, że ekssamorządowcy częściej podejmowali aktywność sejmową w zagadnieniach dotyczących samorządu niż posłowie, którzy nie mieli doświadczenia samorządowego. Na potrzeby analizy aktywność sejmowa w zagadnieniach dotyczących samorządu została zdefiniowana jako:

- członkostwo i aktywność w Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej oraz w wybranych zespołach parlamentarnych ds. samorządu;
- interpelacje i zapytania w sprawach samorządu i usług lokalnych;
- wypowiedzi w sprawie ustaw dotyczących samorządu.

3.1 Członkostwo w Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (STR) oraz w wybranych zespołach parlamentarnych

Doświadczenie samorządowe odgrywa rolę przy wyborze składu sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Zdecydowanie częściej zasiadają w niej osoby z doświadczeniem w polityce na szczeblu samorządowym niż te, które go nie posiadają. Na 30 członków 27 osób (90%) to eksamorządowcy, co w porównaniu do ogólnej liczby byłych samorządowców w Sejmie stanowi znaczącą nadreprezentację. Członkowie STR wyróżniali się również na tle profilu przeciętnego parlamentarzysty, jeśli chodzi o jakość doświadczenia w samorządzie. Mieli oni średnio dłuższy staż samorządowy (8,4 roku), który wypracowywali na stanowiskach najbardziej angażujących w politykę lokalną (sprawując władzę wykonawczą – 26%, jako radni szczebla gminnego – 62%). Co więcej, 70% członków Komisji z doświadczeniem samorządowym pracę w samorządzie zakończyło w trakcie VIII lub IX kadencji, a zatem dysponowali oni świeżym doświadczeniem i aktualną wiedzą.

Na 30 członków

sejmowej Komisji Samorządu
Terytorialnego i Polityki
Regionalnej (STR)

27

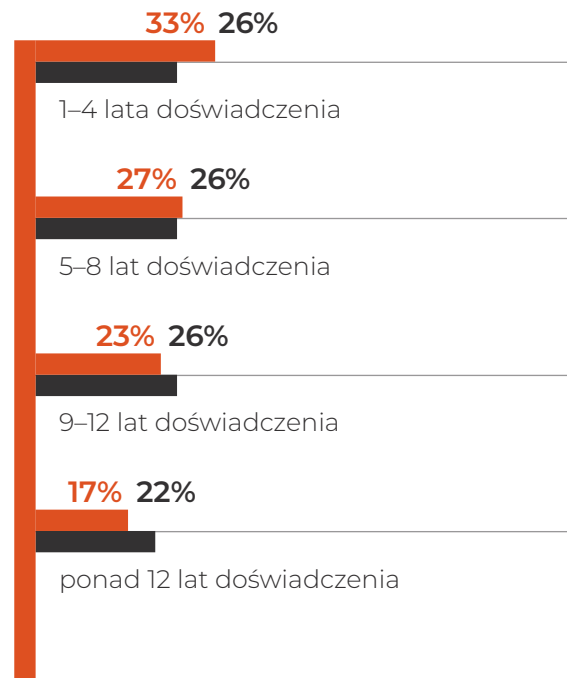
to eksamorządowcy.

Posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym vs posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (STR) – porównanie doświadczenia samorządowego:

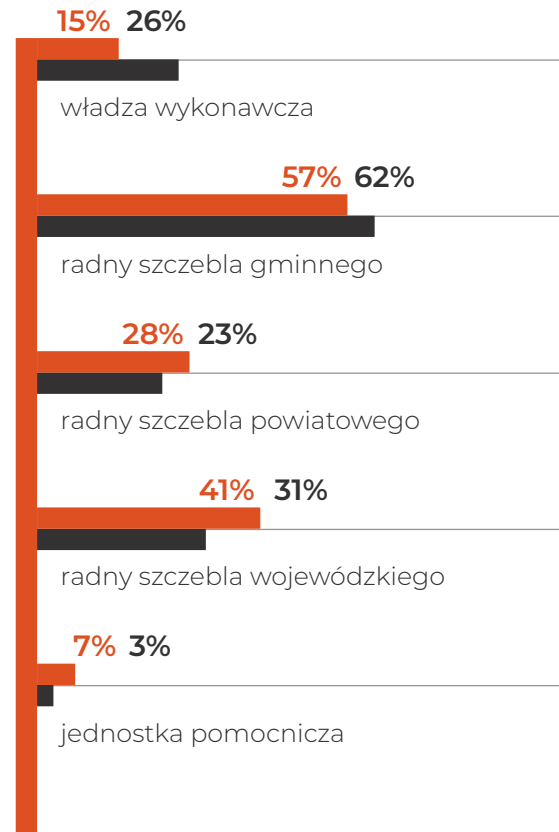
Staż:

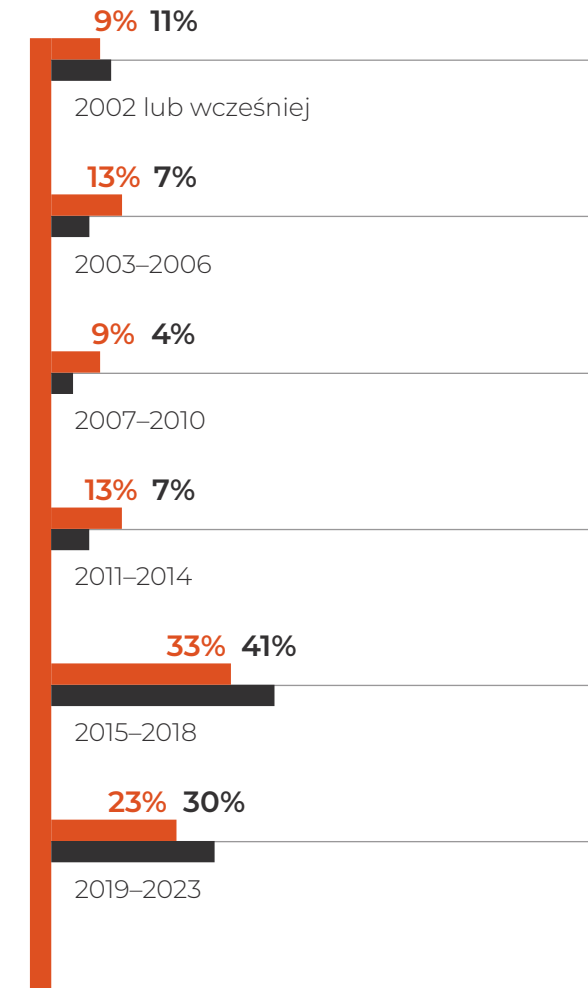
N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym), N=27 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w STR)

■ wszyscy eksamorządowcy ■ eksamorządowcy w STR

Rodzaj doświadczenia:

Świeżość doświadczenia (rok odejścia z samorządu):

Czy członkowie Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej z samorządową biografią wyróżniali się również, jeśli chodzi o aktywność w zabieraniu głosu podczas obrad komisji? Odpowiedź nie jest oczywista. Aby opisać cały okres IX kadencji, poza obecnym składem Komisji wzięto pod uwagę także jej byłych członków, którzy pracowali w STR przynajmniej przez rok. Do celów badania zliczono tylko wypowiedzi merytoryczne, wykluczając wypowiedzi porządkowe i bardzo lakoniczne (poniżej 180 znaków w stenogramie). Okazało się, że najbardziej aktywnymi członkami niekoniecznie byli politycy samorządowi. Głos w Komisji najczęściej zabierali posłowie i posłanki niemający doświadczenia na wybieralnych czy wykonawczych stanowiskach w samorządzie terytorialnym, które monitorowano w badaniu. Część z nich miała jednak bogate doświadczenie urzędnicze czy współpracowała z samorządami z ramienia organizacji pozarządowych. Wśród pozostałych członków Komisji, którzy wypowiadali się przynajmniej 10 razy w przeliczeniu na rok pracy, wszyscy mieli doświadczenie w pracy samorządowej, w większości na szczeblu gminnym – jako radni lub wóldarze.

³ Związek Samorządów Polskich zrzeszał głównie samorządy rządzone przez PiS lub przychylnie rządowi. Skład zespołu powołanego do współpracy z tą organizacją nie powinien zatem budzić zdziwienia.

Jak zostało wspomniane przy okazji omawiania ogólnej aktywności posłów, **bycie członkiem zespołu parlamentarnego jako wskaźnik zaangażowania w tematykę samorządową należy traktować z ostrożnością – przede wszystkim jako wyraz zainteresowania, mniej jako platformę prowadzenia intensywnej działalności.** Spośród działających zespołów wyraźnie 3 dotyczą kwestii związanych z samorządem terytorialnym. Są to: Parlamentarny Zespół ds. Samorządności; Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Samorządami Gmin, Powiatów i Województw oraz Parlamentarny Zespół ds. Współpracy ze Związkiem Samorządów Polskich. Wszystkie te zespoły łącznie zrzeszały 43 posłów, w większości z doświadczeniem samorządowym (80–85% w zależności od zespołu). Uwagę zwraca jednak nie tyle kwestia doświadczenia samorządowego, co podziału klubowego w składach tych 3 zespołów. Zarówno Zespół ds. Samorządności, jak i Zespół ds. Współpracy z Samorządami Gmin, Powiatów i Województw niemal bez wyjątku zrzeszał posłów opozycji (jedyna posłanka z klubu PiS w momencie powstawania zespołu należała do Lewicy), natomiast Zespół ds. Współpracy ze Związkiem Samorządów Polskich zrzeszał wyłącznie posłów Prawa i Sprawiedliwości³. Różna jest także aktywność „zespołów samorządowych”. Ponieważ nie powstawały one w tych samych momentach IX kadencji Sejmu, dane przeliczono na 1 rok funkcjonowania zespołu. Najaktywniejszy okazał się Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Samorządami Gmin, Powiatów i Województw, który odbywał średnio 9 posiedzeń rocznie. Działalność pozostałych zespołów jest wyraźnie mniej prężna: Zespół ds. Samorządności spotykał się średnio raz na 2 lata, a Zespół ds. Współpracy ze Związkiem Samorządów

Polskich – do którego należeli głównie posłowie PiS – nie zebrał się ani razu od momentu założenia w 2022 r. Znamienne jest również to, że wielu posłów należących do wyżej wymienionych zespołów (35%) należało także do STR – a zatem istnienie zespołów parlamentarnych w ograniczonym tylko stopniu poszerzało grono posłów debatujących nad sprawami związanymi z samorządem lokalnym.

Aktywność zespołów parlamentarnych ds. współpracy z samorządami:

- Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Samorządami Gmin, Powiatów i Województw – średnio 9 spotkań rocznie;
- Parlamentarny Zespół ds. Samorządności – spotkania raz na 2 lata;
- Parlamentarny Zespół ds. Współpracy ze Związkiem Samorządów Polskich – od założenia w 2022 r. nie było spotkań.

3.2 Interpelacje i zapytania w sprawach samorządowych

Interpelacje i zapytania są domeną opozycji. Dotyczy to kwestii zarówno samorządowych, jak i wszelkich innych (patrz [Rozdział 2](#)). Ponieważ klub koalicji rządzącej zrzeszał wielu posłów z doświadczeniem w polityce lokalnej, łączne statystyki dla ekssamorządowców byłyby zaniżone. Z tego powodu analizę relacji między doświadczeniem w samorządzie a częstością zgłaszania interpelacji i zapytań dotyczących spraw samorządowych zaprezentowano w podziale na kluby parlamentarne. Tabela potwierdza, że posłowie z klubu Prawa i Sprawiedliwości ewidentnie rzadziej korzystali z interpelacji i zapytań w sprawach samorządowych. **Jednak obok wpływu czynnika „partyjnego” ujawnia się również systematyczna, obserwowana w każdym klubie przewaga ekssamorządowców, jeśli chodzi o aktywność w tym zakresie.** Największa różnica między osobami z samorządową kartą w CV i bez niej występuje w klubie Koalicji Polskiej. Opierając się na wartości mediany, można zaobserwować, że statystycznie połowa ekssamorządowców w tym klubie wypowiedziała się 12,5 raza, podczas gdy połowa osób bez doświadczenia samorządowego nie przekroczyła 4,5 wystąpienia.

Interpelacje i zapytania poselskie w sprawach samorządowych były częściej stosowane przez:

- ekssamorządowców,
- opozycję.

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba interpelacji i zapytań w kwestiach samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne), n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Klub	Liczba interpelacji i zapytań (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	0,0
	●	1,0
Koalicja Obywatelska	●	18,0
	●	20,0
Lewica	●	26,0
	●	27,0
Koalicja Polska	●	4,5
	●	12,5
ogółem	●	11,5
	●	4,0

Możemy także zauważyć, że niemal w każdym z klubów (oprócz PiS) długość stażu w samorządzie pozytywnie koreluje z liczbą składanych zapytań i interpelacji – tzn. im dłuższe doświadczenie w samorządzie, tym więcej składanych interpelacji i zapytań w sprawach samorządu. W Prawie i Sprawiedliwości staż praktycznie nie miał znaczenia – liczba zapytań i interpelacji była nieodmiennie niska.

W przypadku połowy posłów z doświadczeniem samorządowym to co najwyżej 1 interpelacja. W klubach opozycyjnych widzimy natomiast, że posłowie z dłuższym stażem samorządowym byli aktywniejsi na polu interpelacji i zapytań niż ich mniej doświadczeni koledzy. Największą różnicę obserwujemy wśród posłów Koalicji Polskiej (do 2 kadencji doświadczenia – 11 interpelacji/zapytań, ponad 2 kadencje doświadczenia – 24).

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i długości doświadczenia samorządowego a liczba interpelacji i zapytań w kwestiach samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)
n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Doświadczenie samorządowe:

- brak
- do 2 kadencji
- ponad 2 kadencje

Klub	Liczba interpelacji i zapytań (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość		0,0
		1,0
		1,0
Koalicja Obywatelska		18,0
		19,0
		26,0
Lewica		26,0
		26,5
		31,0
Koalicja Polska		4,5
		11,0
		24,0
ogółem		11,5
		5,0
		3,0

A co możemy powiedzieć o relacji między rodzajem sprawowanej funkcji⁴ a aktywnością w składaniu zapytań i interpelacji? Czy doświadczenie na szczeblu gminnym, obdarzonym największą liczbą kompetencji, bardziej utrwala zainteresowanie tematyką samorządową niż bycie radnym tylko w radzie powiatu lub sejmiku wojewódzkim? W tym przypadku relacja ta kształtuje się różnie w zależności od klubu. Wśród posłów PiS nie ma to znaczenia (w obu grupach połowa posłów złożyła co najwyżej 1 interpelację/zapytanie). Warunkiem nieco większej aktywności jest po prostu posiadanie jakiegokolwiek doświadczenia samorządowego. W przypadku Koalicji Obywatelskiej i Lewicy to właśnie posiadanie doświadczenia na szczeblu gminnym podnosi medianę zgłaszanych zapytań i interpelacji (do odpowiednio 20 i 33), podczas gdy posłowie, którzy w swojej karierze byli wyłącznie radnymi szczebla powiatowego lub wojewódzkiego, nie różnią się znacząco od posłów bez doświadczenia samorządowego. W Koalicji Polskiej tymczasem to właśnie byli radni powiatowi i wojewódzcy generowali więcej zapytań (19,5) w porównaniu z posłami z doświadczeniem na szczeblu gminnym (9).

⁴ Poseł mógł w przeszłości sprawować funkcje na różnych szczeblach samorządu. Uznając, że doświadczenie na szczeblu gminnym/miejskim jest najważniejsze, podzielono eks-samorządowców na tych, którzy mieli doświadczenie na szczeblu lokalnym, i tych, którzy mieli je wyłącznie na szczeblu powiatowym lub wojewódzkim.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i rodzaju doświadczenia samorządowego a liczba interpelacji i zapytań w kwestiach samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)

n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Doświadczenie samorządowe:

- brak
- na szczeblu gminnym
- na szczeblu powiatowym lub wojewódzkim

Klub	Liczba interpelacji i zapytań (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość		0,0
		1,0
		1,0
Koalicja Obywatelska		18,0
		20,0
		18,5
Lewica		26,0
		33,0
		26,0
Koalicja Polska		4,5
		9,0
		19,5
ogółem		11,5
		6,0
		3,0

Ostatnim rozważanym „parametrem” doświadczenia samorządowego jest jego świeżość – czyli czas, który minął od ostatniej aktywności w samorządzie. Jeśli zaangażowanie w politykę lokalną miałyby wpływać na zwiększoną aktywność w sprawach samorządowych w Sejmie, spodziewamy się, że świeższe doświadczenia będą ważniejsze niż te z dalekiej przeszłości. Czy tak jest w istocie? Tabela obok pokazuje, że podobnie jak w przypadku rodzaju pełnionej wcześniej funkcji, odpowiedź zależy od klubu parlamentarnego. **Zgodnie z oczekiwaniami zachowywali się eks-samorządowcy z Koalicji Obywatelskiej – wyraźnie więcej zapytań i interpelacji w sprawach samorządowych składali ci, którzy pracę w samorządzie skończyli co najwyżej 2 kadencje wcześniej (24) niż posłowie, którzy z samorządem pożegnali się ponad 16 lat temu (11,5).** Podobnie jest w przypadku Koalicji Polskiej, gdzie efekt świeżości słabnie jeszcze szybciej. W przypadku pozostałych klubów trudno mówić o jednoznacznej erozji zaangażowania samorządowego wraz z upływem czasu.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i świeżości doświadczenia samorządowego a liczba interpelacji i zapytań w kwestiach samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)

Klub	Liczba interpelacji i zapytań (mediana)	
	do 8 lat temu	9-16 lat temu
Prawo i Sprawiedliwość	1,0	0,0
	0,0	2,0
	2,0	0,0
Koalicja Obywatelska	24,0	22,0
	22,0	11,5
	11,5	24,0
Lewica	26,0	31,0
	31,0	27,0
	27,0	26,0
Koalicja Polska	26,0	6,5
	6,5	7,5
	7,5	26,0
ogółem	3,0	8,5
	8,5	4,0
	4,0	3,0

Ostatnie doświadczenie samorządowe:

- do 8 lat temu
- 9-16 lat temu
- dawniej niż 16 lat temu

3.3 Wypowiedzi w sprawie projektów ustaw samorządowych

W odróżnieniu od interpelacji i zapytań, wypowiedzianie się podczas obrad Sejmu nie jest działalnością parlamentarną tak silnie zdominowaną przez posłów opozycji. Wciąż jednak dostrzec można różnicę między ogólnym poziomem aktywności posłów z Prawa i Sprawiedliwości a posłami z pozostałych klubów. Może ona nie tylko świadczyć o mniejszej aktywności, ale także wynikać z ograniczonej możliwości zabierania głosu w dużych partiach. Z tego powodu, podobnie jak poprzednio, przyjrano się działaniom posłów z uwzględnieniem podziału na kluby, badając ich zaangażowanie w debatę nad 206 projektami ustaw samorządowych⁵.

Choć ogólny poziom aktywności był różny w poszczególnych klubach (najniższy w PiS – 2, najwyższy w Lewicy – 18), na sali sejmowej w sprawie projektów samorządowych wyraźnie częściej głos zabierali posłowie z doświadczeniem w polityce lokalnej.

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a liczba wypowiedzi sejmowych dotyczących projektów ustaw samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)
n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Klub	Liczba wypowiedzi (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	0,0
	●	2,0
Koalicja Obywatelska	●	7,0
	●	10,0
Lewica	●	14,0
	●	25,0
Koalicja Polska	●	5,0
	●	13,0
ogółem	●	4,0
	●	4,0

⁵ Lista analizowanych projektów znajduje się w [Aneksie metodycznym](#).

Czy istnieją „parametry” doświadczenia samorządowego, które mogą bardziej pogłębić tę prawidłowość? Jeśli chodzi o długość stażu w samorządzie, to wśród posłów z klubów Prawa i Sprawiedliwości, Koalicji Obywatelskiej i Lewicy istotnie obserwujemy, że parlamentarzyści, którzy spędzili w samorządzie więcej niż 2 kadencje byli aktywniejsi niż ci, którzy pracowali tam krócej. Ekssamorządowcy z Koalicji Polskiej wyłamują się z tej prawidłowości – posłowie, którzy byli krócej zaangażowani w politykę lokalną, częściej wypowiadali się w sprawie projektów ustaw samorządowych (16 vs 7,5 raza).

Oczywiście znaczenie ma nie tylko długość doświadczenia samorządowego, ale także jego jakość, czyli pełniona w samorządzie funkcja. W większości klubów (PiS, Koalicja Obywatelska i Lewica) ekssamorządowcy, którzy mieli doświadczenie w pracy na szczeblu gminnym, byli wyraźnie bardziej aktywni w komentowaniu projektów ustaw samorządowych niż ci, którzy działali na szczeblu powiatowym lub wojewódzkim. Podobnie jak w przypadku stażu samorządowego z tej prawidłowości wyłamują się posłowie Koalicji Polskiej, którzy bez względu na rodzaj doświadczenia samorządowego wypowiadali się podobnie często (13-14 razy).

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i długości doświadczenia samorządowego a liczba wypowiedzi sejmowych dotyczących projektów ustaw samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)
n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Doświadczenie samorządowe:

● brak ● do 2 kadencji ● ponad 2 kadencje

Klub	Liczba wypowiedzi (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	0,0
	●	1,5
	●	4,0
Koalicja Obywatelska	●	7,0
	●	8,0
	●	17,0
Lewica	●	14,0
	●	6,0
	●	28,0
Koalicja Polska	●	5,0
	●	16,0
	●	7,5

W większości klubów (PiS, Koalicja Obywatelska i Lewica) eks-samorządowcy, którzy mieli doświadczenie w pracy na szczeblu gminnym, są wyraźnie bardziej aktywni w komentowaniu projektów ustaw samorządowych niż ci, którzy działali na szczeblu powiatowym lub wojewódzkim.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i rodzaju doświadczenia samorządowego a liczba wypowiedzi sejmowych dotyczących projektów ustaw samorządowych:

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)
n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Doświadczenie samorządowe:

- brak
- na szczeblu gminnym
- na szczeblu powiatowym lub wojewódzkim

Klub	Liczba wypowiedzi (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	●	0,0
	●	3,0
	●	2,0
Koalicja Obywatelska	●	7,0
	●	13,0
	●	9,5
Lewica	●	14,0
	●	28,0
	●	6,0
Koalicja Polska	●	5,0
	●	13,0
	●	14,0

Ważna jest także świeżość doświadczenia w pracy samorządowej. **We wszystkich klubach posłowie, którzy opuścili samorząd co najwyżej 8 lat temu, byli grupą najbardziej aktywną pod względem wypowiedzi sejmowych.** Kluby różnią się w zakresie częstości zabierania głosu w kolejnych przedziałach definiujących odległość doświadczenia samorządowego w czasie. Tylko w Koalicji Obywatelskiej faktycznie obserwujemy, że im mniej aktualne doświadczenie samorządowe, tym mniej wypowiedzi w sprawie projektów ustaw mają na koncie byli samorządowcy (spadek z 23 do 5 wypowiedzi). W przypadku pozostałych klubów najmniej aktywni w sprawach samorządowych byli posłowie, którzy przenieśli się do polityki krajowej 9–16 lat temu – w Prawie i Sprawiedliwości, Lewicy i Koalicji Polskiej połowa z nich ani razu nie zabrała głosu w tej kwestii. Wśród posłów, których od ostatniego doświadczenia samorządowego dzieli więcej niż 4 kadencje, intensywność wypowiadania się ponownie wzrasta, choć nie przekracza poziomu intensywności wypowiedzi eks-samorządowców pracujących w samorządzie nie dawniej niż 8 lat temu.

Przedstawione dane wskazują, że **po uwzględnieniu przynależności klubowej (a przez to przyjmowanej roli posła koalicji lub opozycji) eks-samorządowcy wykazują się większą aktywnością w debatowaniu nad projektami ustaw samorządowych oraz składaniu zapytań i interpelacji w sprawach związanych z samorządem.**

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i świeżości doświadczenia samorządowego a liczba wypowiedzi sejmowych dotyczących projektów ustaw samorządowych:

Klub	Liczba wypowiedzi (mediana)	
Prawo i Sprawiedliwość	● do 8 lat temu	3,0
	● 9–16 lat temu	0,0
	● dawniej niż 16 lat temu	2,0
Koalicja Obywatelska	● do 8 lat temu	23,0
	● 9–16 lat temu	8,0
	● dawniej niż 16 lat temu	5,0
Lewica	● do 8 lat temu	28,0
	● 9–16 lat temu	0,0
	● dawniej niż 16 lat temu	5,0
Koalicja Polska	● do 8 lat temu	24,0
	● 9–16 lat temu	0,0
	● dawniej niż 16 lat temu	13,0

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)

Doświadczenie samorządowe:

- do 8 lat temu
- 9–16 lat temu
- dawniej niż 16 lat temu

Charakterystyki doświadczenia samorządowego, takie jak staż, funkcja w samorządzie czy świeżość doświadczenia, działają różnie w zależności od klubu i rodzaju aktywności. Najbardziej zgodnie z oczekiwaniami zachowywali się posłowie Koalicji Obywatelskiej. W ich przypadku sprawdza się hipoteza, że kontynuacja zaangażowania w sprawy samorządowe w polityce ogólnopolskiej jest częstsza u byłych samorządowców z dłuższym stażem, ze świeższym doświadczeniem, które zostało nabyte na szczeblach gminnym czy miejskim.

4. Czy ekssamorządowcy są obrońcami „sprawy samorządowej”?

Prawdopodobnie najtrudniejszym „testem lojalności” wobec samorządów jest głosowanie zgodnie z rekomendacją strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) – szczególnie w przypadku posłów partii rządzącej. Wyłamywanie się z linii partyjnej jest ogólnie bardzo rzadką postawą. Nie może zatem przesadnie dziwić fakt, że byli samorządowcy z Prawa i Sprawiedliwości przestrzegali dyscypliny klubowej w sprawie 15 projektów ustaw negatywnie zaopiniowanych przez KWRiST.

Aby zbadać, czy ekssamorządowcy częściej niż pozostali posłowie wspierają w Sejmie głos samorządów, przyjrano się losom 15 projektów ustaw ważnych dla funkcjonowania samorządów, lokalnych finansów czy autonomii. Wśród nich znalazł się szereg projektów ustaw dotyczących finansów publicznych, a także ostatecznie zawetowane przez prezydenta zmiany w prawie oświatowym (tzw. Lex Czarnek)⁶. Strona samorządowa Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zaopiniowała te projekty w sposób negatywny.

Wybrane projekty świadomie dotyczą różnych ustaw, które trafiły pod obrady KWRiST (należy zaznaczyć, że w IX kadencji gros ustaw dotyczących spraw samorządowych procedowane było jako projekty poselskie, które nie wymagają opinii KWRiST). Najczęstszym argumentem uzasadniającym opinię negatywną strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego były uwagi dotyczące skutków finansowych wprowadzanych zmian i braku informacji o rekompensacie ubytków w budżetach JST. Ale to nie jedyny rodzaj uwag.

Przy Lex Czarnek strona samorządowa zwracała uwagę, że organ prowadzący straci rolę partnera odpowiedzialnego za prowadzenie placówek oświatowych. Dodatkowo apelowała również o wycofanie się z proponowanych zapisów dotyczących zwiększonych uprawnień kuratorów, np. odwoływania dyrektorów, oceny pracy, kształtowania sieci szkół czy wyrażania zgody na zajęcia pozalekcyjne realizowane w szkołach. Przy innych projektach strona samorządowa zwracała uwagę na niepotrzebne jej zdaniem próby zlikwidowania dobrze działającego systemu, np. przy obsłudze świadczeń Rodzina 500+ przenoszonych do ZUS po tym, jak JST poniosły znaczące koszty na wdrożenie realizacji tego zadania, czy przy zmianach rozwiązań dotyczących prawa wodnego.

Wybrane przykłady są swego rodzaju papierkiem lakmusowym dla działań parlamentarzystów: wskazują, jak podchodzą oni do spraw samorządowych i jak odnoszą się do opinii merytorycznej KWRiST.

⁶ Lista analizowanych ustaw znajduje się w [Aneksie metodycznym](#).

Czy ekssamorządowcy zagłosowali zgodnie ze zdaniem Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego? Ze względu na różne okresy procedowania ustaw, znacząca część posłów nie mogła wziąć udziału we wszystkich głosowaniach nad projektami ustaw z negatywną opinią Komisji. Przedmiotem analizy jest zatem odsetek przypadków głosowania zgodnie z rekomendacją KWRiST wśród głosowań, w których dany poseł wziął udział. Jest to być może niedoskonała metoda, ale pozwala dać choć przybliżoną odpowiedź na stawiane pytanie. Oczywiście w decyzji posła kluczową rolę odgrywa jego przynależność partyjna. Dlatego również w tym przypadku w analizie uwzględniono podział na kluby parlamentarne.

Ogólnie można powiedzieć, że **przynależność partyjna pozwala lepiej przewidywać postawę posła wobec rekomendacji KWRiST niż fakt posiadania doświadczenia samorządowego**. Najczęściej zgodnie z rekomendacją KWRiST głosowali posłowie z klubów Koalicji Obywatelskiej (60%) i Koalicji Polskiej (ok. 50%), najrzadziej zaś – posłowie PiS (niespełna 1%). Taki wynik nie jest zaskoczeniem. Interesujące jest natomiast, czy fakt posiadania doświadczenia samorządowego częściej skłaniał posłów do głosowania zgodnie ze stroną samorządową niż wynikałoby to z linii partyjnej. Biorąc pod uwagę ogólnie wysoki odsetek głosowań w zgodzie z linią partii w odniesieniu do wszelkich ustaw, byłaby to postawa mało typowa. Istotnie – w przypadku większości klubów odsetek głosowań zgodnie z rekomendacją KWRiST jest bardzo podobny wśród ekssamorządowców i pozostałych posłów. Jedynie w przypadku Koalicji Obywatelskiej obserwujemy nieco wyższą skłonność do uwzględniania opinii Komisji wśród byłych samorządowców w stosunku do posłów bez doświadczenia samorządowego (60 vs 50).

Posłowie IX kadencji Sejmu wg przynależności klubowej i doświadczenia samorządowego a odsetek głosowań zgodnych z opinią Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST):

Klub	Procent głosowań zgodnie z rekomendacją KWRiST (mediana)	
	doświadczenie samorządowe	brak doświadczenia samorządowego
Prawo i Sprawiedliwość	●	0,0
	●	0,0
Koalicja Obywatelska	●	50,0
	●	60,0
Lewica	●	33,0
	●	33,0
Koalicja Polska	●	50,0
	●	50,0

N=328 (posłowie IX kadencji Sejmu z doświadczeniem samorządowym w podziale na kluby parlamentarne)
n=130 (posłowie IX kadencji Sejmu bez doświadczenia samorządowego w podziale na kluby parlamentarne)

Posłowie z doświadczeniem samorządowym głosujący zgodnie z rekomendacją KWRiST w poszczególnych klubach stanowią:

60%

Koalicja Obywatelska

50%

Koalicja Polska

33%

Lewica

< 1%

Prawo i Sprawiedliwość

● doświadczenie samorządowe

● brak doświadczenia samorządowego

5. Kim są samorządowi aktywiści w Sejmie?

Na podstawie syntetycznego indeksu aktywności w wypowiedaniu się na tematy samorządowe (zarówno w sali plenarnej, jak i podczas posiedzeń komisji) wyróżnić można 20 posłów najbardziej zaangażowanych w tematykę samorządową. Stworzony ranking pozwala stwierdzić, że choć odsetek eksamorządowców na liście 20 najaktywniejszych posłów jest nieco niższy od udziału byłych samorządowców w Sejmie, to ich doświadczenie jest zazwyczaj znaczące – jeśli chodzi zarówno o staż, jak i o rodzaj pełnionej funkcji. Co więcej, ranking dobitnie wskazuje, że zainteresowanie samorządem może wypływać z faktu zajmowania stanowisk nie tylko politycznych, lecz także urzędniczych w samorządzie, a także współpracy międzysektorowej.

Aby podsumować zaangażowanie w sprawy samorządowe podnoszone w Sejmie, w projektach dotyczących samorządu posłużono się indeksem aktywności. Na podstawie jego wartości można stworzyć ranking posłów najbardziej zaangażowanych w debatę nad ustawami samorządowymi. Stanowi on syntetyczną miarę aktywności w debatach sejmowych oraz komisjach, odnosząc wynik każdego z posłów do lidera – czyli najczęściej wypowiadającego się parlamentarzysty. Dlatego też wartości indeksu są znormalizowane i wynoszą od 0 do 1. Przyjrano się bliżej pierwszym 20 miejscom w rankingu. Czy na ich podstawie można wskazać cechy wyróżniające posłów najaktywniejszych w sprawach samorządowych?

Indeks aktywności w projektach dotyczących samorządu –

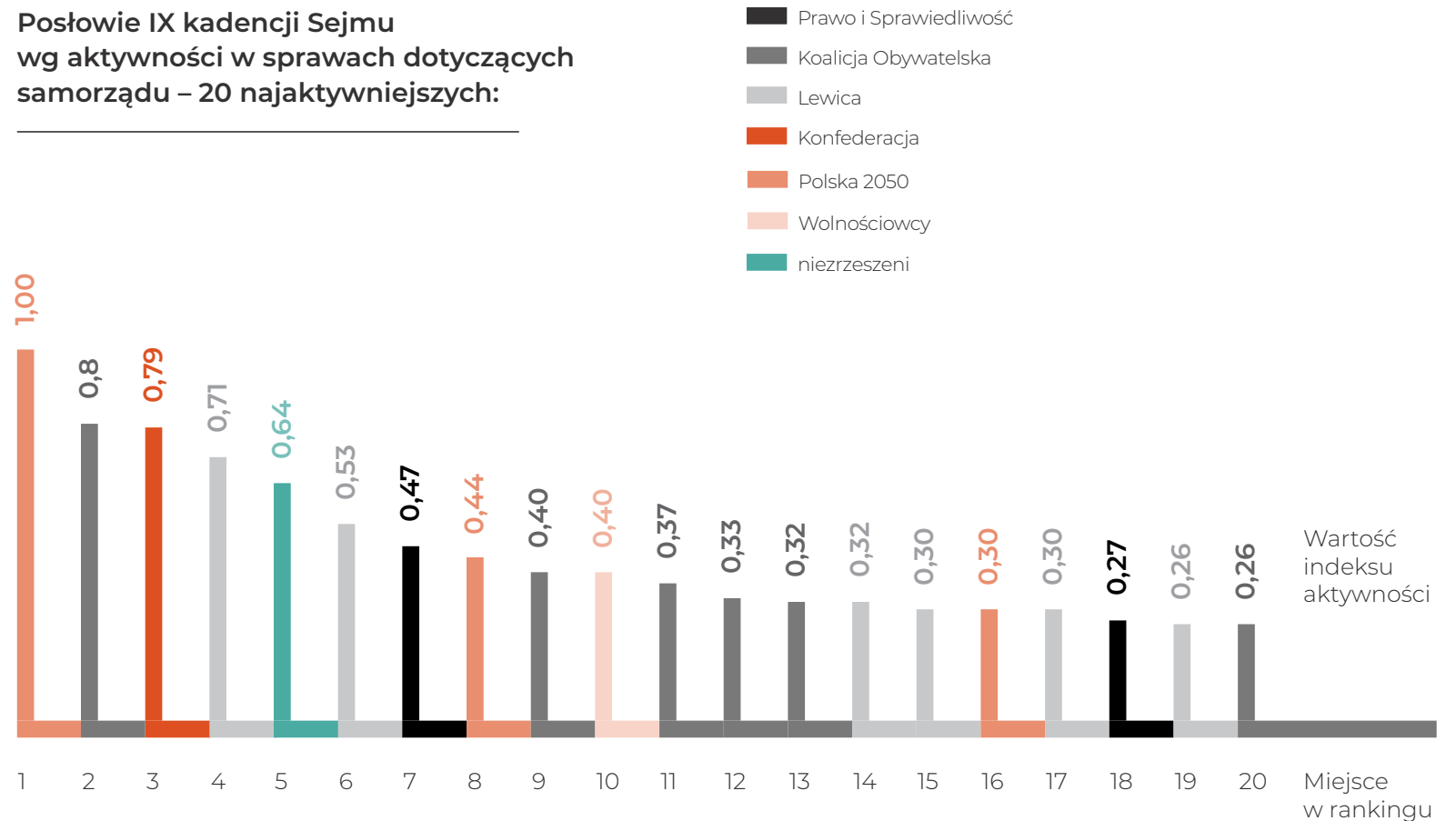
syntetyczna miara stworzona na podstawie aktywności w debatach sejmowych oraz komisjach, odnosząca wynik każdego z posłów do lidera, czyli najczęściej wypowiadającego się parlamentarzysty

– przyjmuje wartości od 0 do 1.

Na wykresie widzimy 2 kwestie. Po pierwsze – lider zestawienia wyraźnie „odskakuje” od kolejnych posłów na liście. Do miejsca szóstego osiągają oni około 80% jego aktywności, od miejsca siódmego zaś – nie wykazują nawet połowy. Po drugie – wśród 20 najbardziej aktywnych posłów wyraźnie przeważają przedstawiciele opozycji. Liderem jest poseł Polski 2050. Co więcej, to koło parlamentarne ma w zestawieniu najaktywniejszej dwudziestki łącznie aż 3 posłów – co stanowi 15%. To znacznie więcej niż wynosił udział posłów Polski 2050 wśród ogółu parlamentarzystów (1%). Nadreprezentowani na liście najbardziej aktywnych są również posłowie Lewicy – stanowią 30% składu, choć w Sejmie było ich tylko 17%. Koalicja Obywatelska jest natomiast reprezentowana proporcjonalnie do swojego udziału w ogóle posłów (30%). Na niekorzyść wyróżniają się natomiast 2 kluby. Na liście najaktywniejszych są tylko 2 nazwiska posłów PiS (czyli 10% wobec 50% mandatów w parlamencie), co po części może wynikać z ogólnie ograniczonego uczestnictwa partii rządzącej w debacie sejmowej. W zestawieniu całkowicie zabrakło natomiast posłów Koalicji Polskiej – najaktywniejszego z nich znaleźć można dopiero w trzeciej dziesiątce.

Posłowie IX kadencji Sejmu wg aktywności w sprawach dotyczących samorządu – 20 najaktywniejszych:

W dwudziestce najaktywniejszych posłów IX kadencji znalazło się 13 ekssamorządowców, czyli 65%. Jest to nieco poniżej odsetka posłów z doświadczeniem samorządowym w Sejmie, ale za to w większości legitymują się oni znaczącą kartą samorządową w CV. Niemal wszyscy zdobywali doświadczenie na szczeblu gminnym jako radni lub wóldarze i aż 9 przez co najmniej 3 kadencje. Podobnie jak w przypadku aktywności w STR w gronie najaktywniejszych posłów pojawiają się aktywiści, osoby z doświadczeniem urzędniczym czy też udzielające się w jednostkach pomocniczych samorządów miejskich. Co ważne, aktywności w sprawach samorządowych nie można przypisać tylko sejmowemu obyciu. Taki argument nie miałby zastosowania w przypadku aż połowy najaktywniejszych posłów, ponieważ dopiero debiutują w roli parlamentarzystów. Ciekawe może być natomiast, że w zestawieniu pojawia się aż 10 kobiet (50%) – co na tle ogólnego odsetka kobiet w parlamencie (28%) sugeruje szczególne zaangażowanie posłanek w sprawy samorządowe.

Na tle ogólnego odsetka kobiet w parlamencie (28%) na szczególną uwagę zasługuje

duży udział posłanek

w zestawieniu 20 najbardziej aktywnych posłów w sprawach samorządowych

– 50%

W dwudziestce najaktywniejszych posłów IX kadencji znalazło się

13 ekssamorządowców

– 65%

Podsumowanie. Samorządowy życiorys – trampolina, cenne doświadczenie zawodowe czy powołanie?

Zaprezentowane analizy pokazują, że temat obecności ekssamorządowców w Sejmie oraz ich dalszego zaangażowania w sprawy samorządowe jest złożony i zniuansowany. Zagadnienie wykracza poza proste diagnozy typu „Kto kiedyś był samorządowcem, na zawsze nim pozostanie”.

Można wskazać charakterystyki doświadczenia samorządowego, które różnicują siłę oraz trwałość zaangażowania w sprawy samorządowe – choć, co ciekawe, nie w każdym klubie w ten sam sposób. Ogólnie najbardziej liczy się to, **jak długo** trwało zaangażowanie w lokalną politykę (co najmniej 2 kadencje), **jaką funkcję** poseł sprawował w samorządzie (najlepiej na szczeblu gminnym), i w nieco mniejszym stopniu – **jak dawno** było to doświadczenie (nie więcej niż 2 kadencje temu).

Ważne są także doświadczenia ekssamorządowca na arenie krajowej. Analizy pokazały, jak duże znaczenie ma przynależność klubowa. Z jednej strony partyjna agenda determinuje ważność spraw związanych z samorządem, stymulując lub hamując indywidualne zainteresowania członków partii. Z drugiej – rola partii rządzącej narzuca inne zachowania niż rola partii opozycyjnej. Klub Prawa i Sprawiedliwości nie zwracał się raczej do swoich ministrów za pośrednictwem oficjalnych kanałów sejmowych w ramach interpelacji czy zapytań. Opozycja tymczasem chętnie mnożyła pytania pod adresem rządu. Również jeśli chodzi o wypowiedzi podczas debat nad projektami ustaw (także samorządowych), posłowie PiS wypowiadali się rzadziej niż ich koledzy i koleżanki z opozycji. Jest jednak zrozumiałe, że rządzącym łatwiej przychodzi wypracowanie wspólnego stanowiska i przedstawienie go ustami 1 reprezentanta klubu. Na opozycji tymczasem, ze względu na zarówno powody merytoryczne, jak i wizerunkowe, będzie dominować tendencja, żeby każdy klub wypowiadał się osobno. Do tego dochodzi także kwestia „dostępu do mikrofonu” – mniejszego w przypadku większych partii. Analizując zatem działalność ekssamorządowców w Sejmie, trzeba pamiętać, że rządzi się ona przede wszystkim prawami funkcjonowania parlamentu – to one wyznaczają systemowe ramy aktywności posłów, a w efekcie mogą silnie modyfikować ich potencjalną rolę heroldów samorządu.

Wreszcie, nie możemy pomijać pozapolitycznych rodzajów doświadczenia samorządowego, które w tym badaniu nie były systematycznie monitorowane. Może się okazać, że to bycie urzędnikiem samorządowym czy miejskim aktywistą kształtuje prawdziwych entuzjastów lokalności, którzy faktycznie idą do parlamentu z misją heroldów. Częściowego potwierdzenia tej tezy dostarcza analiza działalności posłów z klubów Lewicy czy Polski 2050, którzy, nie będąc nigdy lokalnymi politykami, wykazują wyróżniającą się aktywność w kwestiach samorządowych.

Wobec niejednoznacznych wyników intensywności działań ekssamorządowców w różnych aspektach pracy parlamentarnej do katalogu powodów mniejszej lub większej aktywności posłów z doświadczeniem samorządowym trzeba też dodać możliwe różnice w stylu sprawowania mandatu. Inny poseł może spełniać się jako mówca, inny – w pracach nad projektami ustaw, jeszcze inny – w działaniach interwencyjnych. Wybór własnej niszy, a może nawet zmiana swojej specjalizacji w czasie pracy w Sejmie, nie musi oznaczać odwrócenia się od spraw samorządowych.

Aneks metodyczny

Złożoność aktywności parlamentarnej posłów wymagała podjęcia szeregu decyzji umożliwiających prawidłową interpretację danych. W tym aneksie przedstawiono najważniejsze wybory analityczne, których dokonano podczas tego procesu.

Kluczowe zmienne definiujące aktywność posła w tematyce samorządowej:

- 1. Liczba wypowiedzi sejmowych w sprawie projektów ustaw dotyczących samorządu.** Pod uwagę wzięto 206 projektów ustaw samorządowych, które wyodrębniono na 2 sposoby:
 - projekty złożone przez rząd zostały wyłonione automatycznie. Do tej puli trafiły projekty, które w ocenie skutków regulacji (OSR) – obowiązkowej w przypadku projektów rządowych – zawierały słowa: samorząd, jednostka samorządu terytorialnego, gmina, powiat, marszałek województwa, prezydent miasta, wójt, sołtys, starosta, burmistrz;
 - projekty poselskie, senackie i prezydenckie zostały zaproponowane przez ekspertów Unii Metropolii Polskich na podstawie analizy merytorycznej.
- 2. Liczba interpelacji i zapytań w sprawach samorządu.** Interpelacje i zapytania oraz ich tematyka, a także wskazanie, czy dana interpelacja lub zapytanie są klasyfikowane jako samorządowe, zostały zdefiniowane przy pomocy ChatGPT. Co do zasady, interpelacja zostawała określona jako samorządowa, kiedy w jej treści znajdowało się powołanie na działania władz samorządu, kontakt z samorządowcami, działania lub sytuacje odnoszące się do samorządu.

W związku z tym, iż częstą praktyką jest składanie interpelacji i zapytań w blokach (np. 200 interpelacji o premiach w spółkach skarbu państwa, różniących się tylko nazwą spółki), zliczane były tylko interpelacje i zapytania unikalne (czyli zestaw interpelacji z powyższego przykładu zliczono by tylko raz).
- 3. Liczba wypowiedzi podczas posiedzeń komisji sejmowych.** Zliczane były wyłącznie wypowiedzi dłuższe niż 180 znaków w transkrypcji. Miało to na celu wykluczenie wypowiedzi niemerytorycznych, np. porządkowo-organizacyjnych, czy też niewiele wnoszących wtrąceń.
- 4. Głosowanie zgodnie z rekomendacjami strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST).** Metodą ekspercką wyodrębnionych zostało 15 ustaw opiniowanych przez KWRiST. Ponieważ celem było zbadanie, czy posłowie z doświadczeniem samorządowym są skłonni popierać zdanie strony samorządowej na plenum Sejmu, wyselekcjonowane ustawy musiały spełniać 2 warunki: otrzymać negatywną opinię KWRiST (w całości lub częściowo) oraz zostać poddane pod głosowanie w Sejmie. Ponieważ niewiele projektów przeszło w całości proces ustawodawczy, konieczne było wydłużenie perspektywy czasowej do 2 kadencji Sejmu (czyli całego okresu rządów Prawa i Sprawiedliwości). W konsekwencji posłowie debiutujący w IX kadencji nie mieli możliwości wzięcia udziału w części głosowań. Dlatego też analizowano nie liczbę głosowań zgodnych z opinią strony samorządowej KWRiST, ale odsetek głosowań zgodnych, uwzględniając realną możliwość oddania przez posła głosu.

Lista projektów ustaw samorządowych

- **1** – Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 33).
- **2** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (druk nr 46).
- **3** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (druk nr 64).
- **4** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020 (druk nr 113).
- **5** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków z otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne (druk nr 114).
- **6** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów (druk nr 128).
- **7** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz niektórych innych ustaw (druk nr 130).
- **8** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz niektórych innych ustaw (druk nr 172).
- **9** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 203).
- **10** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku od towarów i usług, ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami oraz niektórych innych ustaw (druk nr 208).
- **11** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (druk nr 210).
- **12** – Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz ustawy o gospodarce komunalnej (druk nr 240).
- **13** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa (druk nr 243).
- **14** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (druk nr 245).
- **15** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (druk nr 265).
- **16** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 299).
- **17** – Rządowy projekt ustawy o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców (druk nr 300).
- **18** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie instytucji rozwoju (druk nr 302).
- **19** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (druk nr 330).
- **20** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (druk nr 344).
- **21** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o funduszu sołeckim (druk nr 347).

- **22** – Rządowy projekt ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na zapewnienie płynności finansowej przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 382).
- **23** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 388).
- **24** – Poselski projekt ustawy o subwencji rekompensującej dla jednostek samorządu terytorialnego (druk nr 442).
- **25** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (druk nr 486).
- **26** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o statystyce publicznej, ustawy o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. oraz ustawy o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (druk nr 515).
- **27** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa (druk nr 534).
- **28** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 535).
- **29** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz niektórych innych ustaw (druk nr 574).
- **30** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (druk nr 576).
- **31** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom COVID-19 (druk nr 590).
- **32** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw (druk nr 597).
- **33** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (druk nr 641).
- **34** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne oraz niektórych innych ustaw (druk nr 642).
- **35** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (druk nr 679).
- **36** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (druk nr 704).
- **37** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 719).
- **38** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (druk nr 723).
- **39** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Funduszu Dróg Samorządowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 734).
- **40** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (druk nr 761).
- **41** – Rządowy projekt ustawy o rozliczaniu ceny lokali lub budynków w cenie nieruchomości zbywanych z gminnego zasobu nieruchomości (druk nr 766).
- **42** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin oraz niektórych innych ustaw (druk nr 798).

- **43** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. oraz niektórych innych ustaw (druk nr 799).
- **44** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 828).
- **45** – Rządowy projekt ustawy o rezerwach strategicznych (druk nr 829).
- **46** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 860).
- **47** – Poselski projekt ustawy o polityce prorodzinnej jednostek samorządu terytorialnego „Samorząd dla Rodziny” (druk nr 869).
- **48** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie drogowym (druk nr 908).
- **49** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (druk nr 913).
- **50** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących przygotowanie i realizację kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej (druk nr 916).
- **51** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (druk nr 919).
- **52** – Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (druk nr 925).
- **53** – Poselski projekt ustawy o Narodowym Funduszu Rewitalizacji i Rozwoju Łodzi (druk nr 929).
- **54** – Rządowy projekt ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (druk nr 939).
- **55** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o efektywności energetycznej oraz niektórych innych ustaw (druk nr 957).
- **56** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej (druk nr 969).
- **57** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Karcie Dużej Rodziny, ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (druk nr 970).
- **58** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (druk nr 971).
- **59** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 989).
- **60** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 990).
- **61** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej (druk nr 992).
- **62** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków z otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne (druk nr 1005).
- **63** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1013).
- **64** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa (druk nr 1014).

- **65** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (druk nr 1062).
- **66** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1070).
- **67** – Rządowy projekt ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1072).
- **68** – Poselski projekt ustawy o sołtysach i radach sołeckich oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 1095).
- **69** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (druk nr 1121).
- **70** – Rządowy projekt ustawy o gatunkach obcych (druk nr 1187).
- **71** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (druk nr 1228).
- **72** – Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty (druk nr 1229).
- **73** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1230).
- **74** – Rządowy projekt ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1266).
- **75** – Rządowy projekt ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1275).
- **76** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z organizacją w Rzeczypospolitej Polskiej XI sesji Światowego Forum Miejskiego w Katowicach w roku 2022 (druk nr 1278).
- **77** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o dodatkach mieszkaniowych (druk nr 1322).
- **78** – Rządowy projekt ustawy o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (druk nr 1338).
- **79** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych ze specjalnym przeznaczeniem gruntów leśnych (druk nr 1394).
- **80** – Poselski projekt ustawy o prawie spółdzielni mieszkaniowych do gruntów (druk nr 1418).
- **81** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (druk nr 1451).
- **82** – Rządowy projekt ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1508).
- **83** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (druk nr 1517).
- **84** – Rządowy projekt ustawy o wsparciu jednostek samorządu terytorialnego w związku z Programem Polski Ład (druk nr 1531).
- **85** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1532).
- **86** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (druk nr 1534).
- **87** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (druk nr 1567).
- **88** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (druk nr 1586).

- **89** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1588).
- **90** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Agencji Mienia Wojskowego (druk nr 1609).
- **91** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego (druk nr 1610).
- **92** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (druk nr 1630).
- **93** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1631).
- **94** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej (druk nr 1672).
- **95** – Rządowy projekt ustawy o rekompensacie dochodów utraconych przez gminy w 2018 r. w związku ze zmianą zakresu opodatkowania elektrowni wiatrowych (druk nr 1676).
- **96** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o scalaniu i wymianie gruntów oraz ustawy o utracie mocy prawnej niektórych ksiąg wieczystych (druk nr 1694).
- **97** – Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wsparcia idei Uniwersytetu Trzeciego Wieku (druk nr 1698).
- **98** – Rządowy projekt ustawy o wsparciu przygotowania III Igrzysk Europejskich w 2023 roku (druk nr 1727).
- **99** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (druk nr 1729).
- **100** – Rządowy projekt ustawy o ochotniczych strażach pożarnych (druk nr 1765).
- **101** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (druk nr 1766).
- **102** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o referendum lokalnym (druk nr 1768).
- **103** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1812).
- **104** – Rządowy projekt ustawy o dokumentach paszportowych (druk nr 1833).
- **105** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (druk nr 1834).
- **106** – Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy Karta Nauczyciela (druk nr 1840).
- **107** – Poselski projekt ustawy o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazywaniem obiektów przestrzeni publicznej (druk nr 1937).
- **108** – Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (druk nr 1969).
- **109** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (druk nr 2014).
- **110** – Rządowy projekt ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (druk nr 2022).
- **111** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wsparciu przygotowania III Igrzysk Europejskich w 2023 roku (druk nr 2028).
- **112** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (druk nr 2041).
- **113** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne (druk nr 2051).
- **114** – Rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk nr 2069).
- **115** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o samorządzie powiatowym (druk nr 2075).

- **116** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2096).
- **117** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (druk nr 2099).
- **118** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (druk nr 2112).
- **119** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie sposobu finansowania programów mieszkaniowych (druk nr 2133).
- **120** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (druk nr 2138).
- **121** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2147).
- **122** – Rządowy projekt ustawy o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (druk nr 2180).
- **123** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2181).
- **124** – Rządowy projekt ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (druk nr 2183).
- **125** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2186).
- **126** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk nr 2198).
- **127** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o finansowaniu zadań oświatowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2206).
- **128** – Rządowy projekt ustawy o portowych urządzeniach do odbioru odpadów ze statków (druk nr 2223).
- **129** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2245).
- **130** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2262).
- **131** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2290).
- **132** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2295).
- **133** – Rządowy projekt ustawy o ekonomii społecznej (druk nr 2321).
- **134** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (druk nr 2322).
- **135** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe (druk nr 2323).
- **136** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2324).
- **137** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2348).
- **138** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2349).
- **139** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2351).
- **140** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (druk nr 2352).
- **141** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej oraz ustawy o grach hazardowych (druk nr 2353).

- **142** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz ustawy – Prawo oświatowe (druk nr 2372).
- **143** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2398).
- **144** – Rządowy projekt ustawy o usprawnieniu procesu inwestycyjnego Centralnego Portu Komunikacyjnego (druk nr 2400).
- **145** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (druk nr 2417).
- **146** – Rządowy projekt ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2429).
- **147** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (druk nr 2449).
- **148** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw wspierających poprawę warunków mieszkaniowych (druk nr 2451).
- **149** – Rządowy projekt ustawy o dodatku węglowym (druk nr 2471).
- **150** – Rządowy projekt ustawy o medycynie laboratoryjnej (druk nr 2477).
- **151** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (druk nr 2479).
- **152** – Rządowy projekt ustawy o Centralnym Azylu dla Zwierząt (druk nr 2480).
- **153** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (druk nr 2481).
- **154** – Rządowy projekt ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2542).
- **155** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (druk nr 2543).
- **156** – Poselski projekt ustawy o przedłużeniu kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego do dnia 30 kwietnia 2024 r. oraz o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (druk nr 2612).
- **157** – Rządowy projekt ustawy o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (druk nr 2627).
- **158** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (druk nr 2630).
- **159** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (druk nr 2651).
- **160** – Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (druk nr 2654).
- **161** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2662).
- **162** – Rządowy projekt ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego przez gospodarstwa domowe (druk nr 2696).
- **163** – Rządowy projekt ustawy o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku (druk nr 2697).
- **164** – Rządowy projekt ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2764).
- **165** – Rządowy projekt ustawy o systemie teleinformatycznym do obsługi niektórych umów (druk nr 2766).

- **166** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2768).
- **167** – Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (druk nr 2782).
- **168** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2800).
- **169** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2845).
- **170** – Rządowy projekt ustawy – Prawo komunikacji elektronicznej (druk nr 2861).
- **171** – Rządowy projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo komunikacji elektronicznej (druk nr 2862).
- **172** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa (druk nr 2919).
- **173** – Rządowy projekt ustawy o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027 (druk nr 2934).
- **174** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (druk nr 2937).
- **175** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2938).
- **176** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2939).
- **177** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2940).
- **178** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (druk nr 2941).
- **179** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 2942).
- **180** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2950).
- **181** – Rządowy projekt ustawy o Planie Strategicznym dla wspólnej polityki rolnej (druk nr 2953).
- **182** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3097).
- **183** – Rządowy projekt ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (druk nr 3128).
- **184** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3009).
- **185** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3010).
- **186** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3025).
- **187** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3049).
- **188** – Rządowy projekt ustawy o aplikacji mObywatel (druk nr 3050).
- **189** – Rządowy projekt ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących (druk nr 3070).

- **190** – Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (druk nr 3126).
- **191** – Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (druk nr 3127).
- **192** – Rządowy projekt ustawy o świadczeniu wspierającym (druk nr 3130).
- **193** – Rządowy projekt ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027 (druk nr 3143).
- **194** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3146).
- **195** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (druk nr 3176).
- **196** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3191).
- **197** – Rządowy projekt ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także ich funkcjonowaniu (druk nr 3196).
- **198** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3216).
- **199** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3238).
- **200** – Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia niektórych skutków kradzieży tożsamości (druk nr 3251).
- **201** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3277).
- **202** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3279).
- **203** – Rządowy projekt ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych (druk nr 3280).
- **204** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3281).
- **205** – Rządowy projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry (druk nr 3303).
- **206** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3304).

Lista ustaw oraz projektów ustaw zaopiniowanych negatywnie w KWRiST przez stronę samorządową (w całości lub częściowo):

- **1** – Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Karta nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 668).
- **2** – Ustawa z dnia 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1550).
- **3** – Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo Oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59).
- **4** – Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60).
- **5** – Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 1475).
- **6** – Ustawa z dnia 12 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1128).
- **7** – Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (Dz.U. z 2018 r. poz. 1496).
- **8** – Ustawa z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz.U. z 2019 r. poz. 1078).
- **9** – Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1394).
- **10** – Ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1981).
- **11** – Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1812).
- **12** – Ustawa z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1927).
- **13** – Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 2105).
- **14** – Ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2192).
- **15** – Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1549).

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWŁA ADAMOWICZA

→ metropolie.pl